

2 / 2012

Prospäkkäri

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry järjestää

Kullankaivajain mestaruuskisat

13.–14.7.2012

Hotelli Kultahippu, Ivalo

Kisat käydään perinteisellä tavalla omilla vaskooleilla.
Cup-kisassa järjestäjien vaskoolit, ei-online-tyyppisesti. Ajat ovat noin-aikoja.
Järjestäjät pidättävät oikeuden aikataulun muutoksiin.

PERJANTAI 13.7.

Kultakisojen avajaiset ja ilmoittautuminen alkaa klo 9:00. ♦ Alkueriä: Veteraanit 9:30, Naiset 10:00, Miehet 11:00, Yleinen 12:00, Cup 13:00. ♦ Välieriä 15:00, Pekkojen Malja 17:00, Kreivin aikaan 17:30, Jokeri 18:00. ja kasavaskaus 18:30.

Lapin Kullankaivajain Liiton tiedotustilaisuus jäsenille päivän kisojen jälkeen.

LAUANTAI 14.7.

Ilmoittautuminen alkaa 9:30. ♦ Välieriä 10:30, Cup finaali 11:30 ♦ Loppukilpailut alkavat 12:00 lapset ja nuoret ♦ Loppukilpailut jatkuvat 13:30: veteraanit, miehet ja naiset ♦ Parivaskaus 14:30 ♦ Joukkuekilpailu 15:00. ♦ Palkintojen jako 16:00.

Hinnat: lapset ja nuoret 0 €, veteraanit 15 €; miehet ja naiset 20 €; parivaskaus, kasavaskaus, Cup, Pekkojen Malja ja Kreivin aikaan 20 €; Jokeri 25 €; joukkuekilpailu 30 €.

Tervetuloa kisailemaan ja nauttimaan!

Kullankaivu ammattina, elämäntapana ja harrastuksena

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry

www.kullankaivajat.fi

Majoitusta voi kysellä www.hotellikultahippu.fi

Kansikuvassa artesaaniopiskelija Tytti Bräysyn suunnittelema ja valmistama rannekoru, hopeaa ja granaatteja. Sininen orvokki on oksidoitua hopeaa, sen keskellä Lemmenjoen kultahippu.

Lapin Kallankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

36. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino:
Tammerprint Oy, Tampere

Prospäkkäri 2/2012

Tässä numerossa:

- 4 - 5 Pääkirjoitukset
- 6 - 9 LKL:n vuosikokous Inarissa
- 10 - 13 Valokuvauskilpailun satoa 2012
- 14 Karukorvenkurun korpirikko
- 15 - 17 Kaivoslain voimaantulojuhla
- 18 - 19 Aarne Alhonen: Puuroa kultalautaselta
- 20 - 21 Liiton jäsenvaltausten ohjeistusta
- 22 - 23 Mika Telillä: Kämppäasiakkaalla mahdollisuus etsiä kultaa takapihalta
- 24 - 25 Uudet kullanhuuhtontaluvat Tukesissa
- 26 - 27 Erkki Lilja: Kruununvouti Kondrad Plantingin myrrys
- 28 - 30 In Memoriam Pekka Olavi Salonen
- 31 Viimeinen valtaus
- 32 - 33 Muistolehto kullankaivajien tuhkauurnille
- 35 Merkkipäivät
- 37 Lupa koneelliseen kullankaivuun Sodankylän Lismajoella
- 38 Kesän 2012 veneaikataulut Lemmenjoella

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Jouko Korhonen
Haukiputaantie 752
90910 Kontio
jouko.korhonen@kultaviiste.inet.fi
p. 040 344 2200 (klo 17 jälkeen)

Vasant Mäkinen
Nellimintie 1210, 99800 Ivalo
puh: 0400 970 751
e-mail: vasant@pp.inet.fi

Esko Orava
Mellantie 14, 97220 Sinettä

Varapuheenjohtaja:
Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi
p. 0400 182 964

Maija Vehviläinen
Väinämöisentie 11, 96300 Rovaniemi
puh: 040 778 9456
e-mail: mrvehvilainen@gmail.com

Sihteeri: Kai J Rantanen
PL 57, 99871 Inari
p. 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Mika Telilä
Torisevantie 55, 37310 Tottijärvi
puh: 0400 631 196
mika.telila@kolumbus.fi

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksut vain tälle tilille: Nordea 217738-4977

Muut maksut: Nordea 120130-103183

Miehet jotka pissivät istuvilteen

Olen etuoikeutettu.

Hallinnoin huuhdontakultaperusteista kaivospiiriä Lemmenjoella, ja keväällä pääsin pastorin puisella purrella kyntämään samaa Itämeren allasta. Suomenlahden saaristo oli kirjaimellisesti saaraan kaunis, vaikka oli vasta toukokuu. Mietin millaista on varrella merivirran kun lehdet puista lakastuu.

Itämeren kaoottinen tila teki vaikutuksen.

Suvisaaristossa oli lähellä kapina laivalla, kun Jobin kirjan synkimpää säkeitä kaljaa killittäneen miehistönsä päälle vuodattanut kapteeni Ahab kielsi meiltä laidan yli lorottamisen. Myöskään stressaantuneiden kaupunkilaisten virkistytymiskohteiksi saariin varusteltujen vierasvenesatamien laitureilta ei saanut laskea lauleskellen vesiä. Ja tämä siis Itämeren tilan parantamiseksi, ei siveellisyys- tai turvallisuusnäkökohdista.

Urea sisältää 95 % vettä – tässä triviatapauksessa koffia ja trapistiolutta. Tuntui hullulta kyykistellä perätuholle kiinnitetyn muovipömpelin päällä, kun samaan aikaan 30 Kutturin kylän kokoista stop&go-risteilyjättiä kuskaa vuosittain 17 miljoonaa janoista kuluttajaa turhuuden markkinoille. Ainakin ennen niiden huhuttiin tyhjentävän septitankkinsa avomerisuudella. Aika on sillä alalla aika paljon rahaa.

Risteilyliikenteen on arvioitu kasvavan 600 %, samalla kun kaupparenkulku vastustaa viimeiseen eväkkääseen saakka vähä-

rikkiseen polttoaineeseen siirtymistä kilpailukyvyyn nimissä.

Talvisin öljytankkerit suhaavat venäläistä rulettia ahtojäiden keskellä.

EU:n kehittyvät, maatalousvaltaiset Itämeren rannikkovaltiot valuttavat fosfori- ja typpivuorittain lietettä ja lantaa mereen ja Nevan suiston valkea jättiläinen sinne kaikki likavetensä. Raskaan metalli- ja paperiteollisuuden kehossa lapsuuden uinuneena on niiden päästöistä häveliästä edes kirjoittaakaan.

Lemmenjokisena kullankaivajana tuli mieleen, että olisi-ko Arkadianmäen elättien ollut aihetta suunnata tarmonsä kuolevaan kaunottareen omien ikkunoidensa alla, sen sijaan että tykillä ampuivat hyttysen kansallispuistojen kv. luokitusjärjestelmän silmästä.

Ja siinä ohessa pariltakymmeneltä Lemmenjoen ammattikullankaivajilta pään hartioitten välistä.

Totisesti totisesti, minä julistin pastorille ja muille; on hyvä että maataloustukiaisia mustasukkaisesti varjeleva keskustapuolue, ryöstökalastetulla kalarehulla viljeltyjä kassilohia ruokkivat ärkoopeleiset ja maailmaa kotinaan suihkujettien täyttöpakoilla sukuloivat city-vihreät pelastivat Äiti-maan lakkauttamalla Lapista 26 ekologista kullantuotantoa harjoittavaa kaivospiiriä – siinä ohella muuttaman vain ja ainoastaan lapiolla ja hakulla nykerretynkin.

Tämän voi olla ymmärtävinnään. Mutta ei sitä, että kultapuroille viritellään lakimuutoksen sisäänajohässäkässä samaa showta mikä näyteltiin fiskari-veneen perätuhdolla.

Lakinikkarit kiskoivat kullankaivajilta housut nilkkoihin, ja nyt yksi jos toinenkin taho yrittää käyttää tilannetta hyväkseen kommentamalla milloin milläkin verukkeella jatkossa pissaamaan vain istualtaan. Ja laiturilta ei sitten ollenkaan.

Taiteilija Leskinen – tota, kaisää Juice oot – kertoi vuonna 1986, ettei kadehdi niitä, jotka luotuja on kaksoiselämään. Leskinen totesi joskus tuntuvaan kuin kunnolla ei saisi eleyksi tätä yhtäkään. Miettikäpä; jo parikymmentä vuotta ennen Facebookin ja muiden, mediatutkijoiden somasti someksikin kutsumien verkkoviestintä- ja yhteisöpalvelujen keksimistä. Viisas oli tuo korkea juankoskelainen otsa.

Jotakin hyvää löytyy silti kaikesta – ihmisiä epäsosiaalistavasta sosiaalisesta mediastakin. Sieltä löytyy ”Miehet jotka pissivät istuvilteen”-facebookryhmä. Jo yksistään tämän ryhmän olemassa olo todistaa että some ei ole mikään turhuuksien rovio. Ryhmässä on tähän saakka ollut yksi jäsen.

Kullankaivun katoamista maailman- tai ainakin Lapin kartalta masinoivat tahot toivoisivat siihen 3500 uutta liitännäisjäsentä Lapin Kullankaivajain Liitosta.

MULLIS'

Mielenkiintoisia aikoja

Taas on uusi kaivukausi alkamaisillaan. Kultakansa ei kuole ikävystymiseen, sen takaa kaivuoikeuksien ympärillä pörräävä kuhina. Uusi kaivosviranomaislainen tekee parhaansa kullanhuhdontalupien myöntämisessä, siitä kiitos Tukesille. Tätä kirjoitettaessa viimeisin tieto on että merkittävä määrä jonossa olevista luvista on tulossa kaivajille ennen kaivukautta. Asioita hidastaa eri osapuolten kuulemiskierros. Näistä lausunnonantajista erityisesti Saamelaiskäräjät on kunnostautunut viivytystaktiikallaan. Heidän vetoomuksensa resurssien puutteeseen ei kestä päivänvaloa (eikä juridista tarkastelua). Kaivoslakiprosessissa he lausunto-oikeuksia halusivat ja niitä myös saivat. Nyt sitten käytetään kaikki saatu valta viivytykseen, kun oikeita perusteluja kullankaivun aiheuttamiin haittoihin kielelle ja kulttuurille ei tunnu löytyvän. Muistetaan, että mainittu instanssi valvoo nimenomaan alkuperäisväestön kieltä ja kulttuuria, ei muuta.

Kaivosten ympäristövaikutusten tiimoilta keskustelu ryöpsähtelee ympäriinsä. Asiasta antaa vakuuttavan tuntuista lausuntoja tahot, joilla ei ole vähäisintäkään osaamista eikä tietoa asiasta, valtakunnan tärkeimmät poliitikot mukaan lukien. Ei ole epäilystäkään, etteikö syksyn kunnallisvaaleissa tämä nouse kuumaksi puheenaiheeksi.

Meidän kullankaivajien tulee pidättyä sormella osoittelusta. Kaikella ihmistoiminnalla on

vaikutuksensa luontoon. Hyöty- ja haittapunninta olisi syytä tuoda esiin oikeiden faktojen valossa. Hyvin harva julkisuuden kirjoitus on näitä faktoja tarjonnut. Nyt kun koko kaivosalaa suurennuslasin läpi tarkastellaan, meidän on entistä oleellisempaa hoitaa oma tonttimme kuntoon. Tämä tarkoittaa konekaivajien lisäksi myös jokaista lapiokaivajaa. Ränninperä ihan oikeasti jonkunlaisen selkeytysmontun kautta ennen puroon laskemista. Ja leiri sellaiseen kuntoon, että sitä kelpaa esitellä koska tahansa, kuinka korkea-arvoiselle taholle tahnassa. Imagon kohottamiseen tarvitaan jokaisen kaivajan panos. Viikossa sitä ei paljoa paranneta mutta päivässä sen saa taas lokaan painettua.

Edeltäjäni Pekka Salonen siirtyi pyrkyrien palstalle. Jäimme yhdistyksenä ja kukin tahollamme paljosta velkaa. Tapahtunut pitää hyväksyä ja kaivu jatkuu, vaikka miehet vaihtuu.

Kesä alkaa huuhdontakilpailujen osalta Keski-Suomesta, Euroopan-mestaruuskilpailuilla. Toivottavasti mahdollisimman moni pääsee paikalle tutustumaan hienoon kilpailulajiin ja kansainvälisiin vieraisiin. Siitä onkin hyvää ponnistaa kohti pohjoisen alkavaa kesää. Hyviä löytöjä kaikille.

JOKKE

LKL:n vuosikokous 2012 Inarissa

Lapin Kullankaivajain Liiton vuosikokous pidettiin 31.3.2012 Ylä-Lapin luontokeskus Siidan auditoriossa Inarissa. Inariin kokoustamaan oli saapunut 53 yhdistyksen jäsentä.

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Kauko Matilainen** ja sihteeriksi **Anurag Lehtonen**. Vuosikokouspöytäkirja on kokonaisuudessaan tutustuttavissa yhdistyksen kotisivuilla osoitteessa www.kullankaivajat.fi ja sieltä alavalikko 'Yhdistys'. Samasta laarista löytyvät Toimintakertomus vuodelta 2011 sekä Toimintasuunnitelma vuodelle 2012.

Kaivoslakifarssin antiklimaksi

Liiton toiminnan kehittämisessä on noudatettu vuosille 2007–2011 tehtyä tavoiteohjelmaa. Tavoiteohjelma oli tullut suunnittelukautensa loppuun, ja **Hannu Viranto** esitteli kokousvälelle uuden, 3-vuotista puheenjohtajakautta juonnattelevan tavoiteohjelman vuosille 2012–2014.

Edellisvuosien tapaan julkistetut suuret hippulöydöt loivat positiivista julkisuutta ja nostivat yleistä mielenkiintoa kullankaivua kohtaan. Ilahduttavana uutisena kuului kentältä huhuja kullantuotannon tehostumisesta useilla vanhojen kulta-alueiden pienillä ja keskisuurilla koneellisen kullanhuuhton valtauksilla.

Myös 12 vuotta jatkuneen kaivoslain uudistusprosessin antiklimaksi – uuden kaivoslain eduskuntakäsittely – piti Lapin kullankaivun median suuren huomion kohteena. Lopulta huuhtontakultaan perustuvien kaivospiiri-

en kohtalo ja sen myötä ammattimaisen kullankaivun jatkuvuus Lemmenjoen perinteisillä kultamailla nousi kaivoslakikäsittelyn merkittävimmäksi kiistakapulaksi eduskunnassa. Tämä synnytti pientä jupinaa oman edunvalvontansa paljon vähäeleisemmin toteuttaneiden muiden kaivos- ja kaivannaisalan toimijoiden keskuudessa.

Meille itsellemme se todisti, että vähilläkin taloudellisilla resursseilla voi saada näkyvyyttä ja vaikuttaa, mikäli edunvalvonnassa on sydän mukana.

Kaivoslakikäsittelyyn liiton hallitus pyrki vaikuttamaan edunvalvontatoimikunnan koordinoimana ohjaamalla poliittisten päätösten tekijöiden asenteita ammattimaisen kullankaivun ja kultaperinteen jatkuvuudelle myönteiseen suuntaan. Lopulta liki farssimaisten vaiheiden jälkeen eduskunta hyväksyi 1.7.2011 voimaan astuneen uuden kaivoslain, joka mm. lakkauttaa kaikki huuhtontakultaan perustuvat kaivospiirit tuotantometodiin tai sijaintiin katsomatta, nostaa uuden kullanhuuhtontaluvan maksut kolminkertaisiksi vanhaan valtauspohjaiseen menettelyyn verrattuna ja tuo suuren määrän lisäbyrokratiaa huuhtontakullan kaivalueiden hakemiseen ja hallinnointiin.

Liiton kullankaivalueet vetovoimatekijä

Jäsenistön vapaassa käytössä olevat jäsenetuvaltauksat ovatkin tänä päivänä entisestään kallis-tuneen ja byrokratisoituneen kullanhuuhtontalupajärjestelmän myötä nousseet suurimmaksi yksittäiseksi vetovoimatekijäksi Lapin Kul-

Ilkka Ärrälä (vas.) ja Ami Telilä lukemassa uutisia Inarilaisesta.

lankaivajain Liittoon liittymisessä.

On paljon halvempaa käydä liiton valtuuksilla toteamassa, että pieninä murusina on leipämme maailmalla, kuin raskauttaa mielenä lupabyrokratiassa ja rampauttaa likviditeettinsä toteennäyttääkseen saman asian omalla kullanhuuhdonta-alueella.

Liiton valtuuksilla voi lisäksi huonosta kullansaannista aina syyttää liiton toimihenkilöi-

tä, omaa valtausta kaivaessa näin ei pitäisi toimia.

Yhdistyksessä oli toimintakauden 2011 lopussa 3 306 jäsentä, ja näistä varsinaisiksi jäseniksi hyväksyttyjä 363 henkilöä. Uutena ilmiönä jäsenistöön ovat tulleet ns. käypäläisjäsenet, jotka liittyvät internetin kautta jäseniksi käydäkseen liiton valtuuksilla toteamassa, että kullankaivu ei sovikaan omalle vartalolle tai psyy-

Kultamuseon johtaja Heli Heinäaho perheineen juttelemassa Martti Rapelin ja Jukka Kelan kanssa kahvitautilalla Ravintola Sarritissa.

Herraseurueessa istuvat Antti "Jänkäjyrä" Kurppa, Jussi Moisio, Olavi "Nopsajalka" Lind ja liiton kotisivuvastaava Hannu Raja.

kelle. Osa näistä henkilöistä on valitettavasti ottanut näkökannaksi yhdistyksen jäsenmaksun maksamiseen a) kullantulon jäsenvaltauksilla tai b) omien lomamatkojensa kohdevalinnat.

Toistetaan nyt vielä kerran, että jäsenmaksu on jäsenmaksu, jolla pääsääntöisesti pyöritetään koko yhdistyksen toimintaa. Ei pääsymaksu yhdistyksen hallinnoimille valtauksille tai Lapin-matkailuun liittyvä tietulli, jonka voi jättää maksamatta, mikäli ei käänny Keminmaalla kohti Rovaniemeä.

Liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet vuodelle 2012 oli päätetty jo vuosikokouksessa 2011. Tämä sen vuoksi, että yhdistyksen talouden ei tarvitsisi olla tyhjäkäynnillä kolmea ensimmäistä toimintakuukautta ennen jäsenmaksun suuruudesta päättämistä.

Nyt päätettiin puolestaan vuoden 2013 jäsenmaksujen osalta pitää summat rahalla maksettaessa ennallaan, eli jäsenmaksu 22 € ja liittymismaksu 10 €. Kullalla maksettaessa euro määrä vastaa kullan maailmanmarkkinahintaa vuosikokouspäivänä 31.3.2012 lisättynä 10 %

epäpuhtausindeksillä. Pyöristettynä se tekee 0,6 grammaa Lapin kultaa.

Hallitukseen uutta verta

Vuosikokoukselta vastuuvapauden tileistä ja hallintotoimistaan saaneen hallituksen kokoonpanoon tuli harvinaisen pitkän konsensuskauden jälkeen muutoksia. Hallituksen jäsenen **Jouni Patokallion** luovuttua hallitusvastuusta syvään etelään muuton vuoksi, valittiin hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimintavuodeksi rovaniemeläinen **Maija Vehviläinen**. Maija kavaa miehensä **Risto Vehviläisen** kanssa perinteikkäällä Vehviläisen huuhtomolla Sotajoella – muun muassa 193-grammaisista sekahippuja.

Vehviläinen on toimintakauden 1985 liiton hallituksessa istuneen **Pirkko Pokkinen-Kannion** jälkeen ensimmäinen naispuolinen kullankaivaja Lapin Kullankaivajain Liiton hallituksessa.

Hallituksen erovuoropuoliskossa olivat tänä vuonna jäsenistöltä saamaansa valtakirjaa uusimassa **Jukka Kela**, **Mika Telilä** ja Hannu Viranto. Erovuoroisten tilalle esitettiin **Han-**

Tietojaan yhdistysrekisteriin antavat hallituksen uudet jäsenet Maija Vehviläinen ja Vasant Mäkinen.

nu Rajaa, Mika Telilää, **Vasant Mäki**stä ja Hannu Virantoa. Äänestyksen tuloksena liiton hallitukseen valituiksi tulivat Mika Telilä, Vasant Mäkinen ja Hannu Viranto.

Liiton puheenjohtaja **Jouko Korhonen** valittiin yksimielisesti jatkamaan liiton kipparina liiton uusien sääntöjen mukaisen kolmivuotiskauden.

Ei uusia kunniajäseniä

Ennen kokouksen alkua **Antti Peronius** oli esitellyt valmisteilla olevaa ”Hyvä kullankaivutapa” -projektia, joka etenee aikataulussaan ja josta kerrotaan toisaalla tässä jäsenlehdessä. Kokouksen päätteeksi puheenjohtaja Jouko Korhonen kertoi liiton vakuusrahasto-ajatuksen jatkokehittelyn eteen tehdyistä toimenpiteistä.

Aikanaanhan liiton vuosikokous teki vuosina 2002 ja 2003 päätöksen vuonna 2000 perustetun vakuus- ja sertifiointitoimikunnan esityksen pohjalta perustettavan vakuusrahaston valmistelun jatkamisesta. Asian valmistelun parissa kovasti urakoineen toimikunnan – johon kuuluivat Antti Peronius, **Heikki Saviharju** ja **Kari Merenluoto**, sekä myöhemmin lakiasiantuntijaksi kutsuttu **Pekka Rautiala** – työn hedelmät jäivät sittemmin kypsymään liiton sisäisten näkemyserojen johdosta. Nyt kymmenessä vuodessa kullankaivajien toimintaympäristö on mullistunut niin, että miltei kaikki alkuperäisen vakuusrahasto-ajatuksen taustalla olleet uhkakuvat ovat konkretisoituneet.

Liiton hallitus on nimennyt vakuusrahaston kehittämiseen työryhmän, jossa toimivat Maija Vehviläinen, Antti Peronius ja Hannu Viranto.

Uuden kaivoslain myötä vakuusmaksut asetetaan aiemman maanhaltija Metsähallituksen sijaan kaivosviranomaisen Tukesille. Asista tiedusteltaessa Tukes on ilmoittanut kantanaan, että liiton esittämää vakuusrahastoa ei näillä näkymin voida perustaa, vaan toistaiseksi jokaiselta kullanhuuhtontaoikeuden haltijalta vaaditaan erikseen asetettava vakuusmaksu. Asetettavien vakuuksien suuruusluokka ei kuitenkaan tule oleellisesti muuttumaan aiemman noudatetusta tasosta.

Tuhkauurnien muistolehto Inarin kirkkomaalle

Liiton sihteeri **Kai J. Rantanen** esitteli vuosikokousväelle suunnitelman kullankaivajien tuhkauurnien muistolehdon perustamisesta Inarin kirkkomaalle Pyrkärien palstan yhteyteen. Muistolehto-hankkeen kustannuksien kattamiseen on ilmoittanut sitoutuneensa myös Lapinkullan Ystävät ry. Lisäksi Metsähallitus on luvannut lahjoittaa muistomerkkiin tarvittavat puu- ja kiviraaka-aineet.

Vuosikokous päätti, että liitto sitoutuu n. 4 500 eurolla muistolehdon perustamiseen. Summa katetaan aiemmin säästöön jääneillä ylijäämillä.

Tuhkauurnien muistolehto-hanke esitellään yksityiskohtaisemmin toisaalla tässä jäsenlehdessä.

Vaskauskisat

Lemmenjoella järjestetään tänä vuonna
vaskauskisat lauantaina 4.8.2012
alkaen klo 14:00.

Valokuvakilpailun satoa 2012

Kullanmurut-sarjan 1. palkinto, Tapio Soukka: "Hippu Lauttaojalta",

Kun liiton Kultaristeilyllä oli koko viikonloppu kairattu, louhittu ja murskattu ja liiton pomminpurkajaksikin tukkalaitteen perusteella epäilty toiminnanjohtaja saatu etupenkistä hereille, oli seminaarin lopuksi lauantai-iltana aika siirtyä folkloristiikan puolelle. Taideasioiden pariin tuomaroimaan LKL:n perinteisen valokuvakilpailun satoa.

Valokuvakilpailun tuomaristossa istuivat perinteiseen tapaan erityisesti Lapin kultamaiden ja Petsamon historiaa tutkinut kirjailija **Seppo J. Partanen**, Lappi-aiheiseen kirjallisuuteen viime vuosina erikoistunut kustantaja **Raimo Niemelä** Hipputeos Oy:stä ja LH Viestinnästä **Liisa Hertell**, joka ansiokkaasti taittaa liiton jäsenlehti Prospäkkäriä.

Tällä kertaa tuomariston visuaalista silmää oli terästetty valokuvaaja **Ilkka Ärrälällä** paljon kiitosta keränneen "Onnen hippuja" -teoksen kustantaneesta Törmä-Ärrälä Oy:stä. Är-

rälä oli teoksen toimittajakaksikosta se, joka kertoi kullankaivajan tarinan valokuvin, joten parikymmentä tuhatta ruutua kullankaivajan arkea ja juhlaa sillä silmällä katselleella miehellä on kuvakulma hallussa.

Kullan murut ja muut kikkareet

Ensimmäisenä jrytettiin sarja "Kullan murut". Kysymyksenasetteluahan oli tänä vuonna laajennettu siten, että puhtaan – ja epäpuhtaan – kullan lisäksi sarjaan sai osallistua myös muita kullankaivun yhteydessä talteen otetuista arvomineraaleista otetuilla kuvilla.

Parhaana kuitenkin palkittiin **Tapio Soukan** asetelmallinen kuva "Hippu Lauttaojalta", jossa tuomaristo näki syvää harmoniaa. Kuvan tumma hiljaisuus valoineen ja varjoineen kuvaa hipun tekemää pitkää matkaa jääkausien ajasta tähän päivään. Hippu ikään kuin tuntee

löytäneensä suvannon taustakiven kuvaaman aallon syleilyssä – leposija hetkeksi, ja mihin matka sitten jatkuu, on löytäjänsä harteilla.

Toiseksi parhaana palkittiin viimevuotisten voittajien ”**Sisko ja Kuisma Peuran** safiiri 5,4 mm 2011 Heikkilänojalta”. Pieni, mutta kauris ja safiiri.

Kuvassa oli erityisen hieno valaistus ja tunnelma, jossa kiteen kauneutta korostaa peilipinnasta heijastuva kaksostuma. Yleisökin oli jo oppinut arvaamaan, että näin paljon kuvan tekniseen toteutukseen panostanut harrastaja ei voinut olla kukaan muu kuin erikoistutkija **Kari A. Kinnunen** GTK:sta.

”**Martti Rapelin** veistoshippuja 9–10 mm Miessijoelta 2010” oli pitkään ehdolla aivan terävimpään kärkeen, mutta rankattiin lopulta kolmanneksi. Kuva on sinänsä pelkistetty, mutta yksinkertaisuudessaan oivallinen. Pilke silmäkulmassa tehty kullankaivun dokumentaatio, jossa on katsottu hippujen muotoa pintaa syvemmälle ja löydetty tällaista muotokieltä niistä.

Kuvan oli pilke silmäkulmassa ottanut **Kari A. Kinnunen**.

Työn kuva

Tähän sarjaan, jossa on tarkoitus kuvata kullankaivun eri työvaiheita, on perinteisesti tullut paljon kuvia liiton jäsenetuvaltauksilta. Niin tälläkin kertaa.

Sarjan voittajaksi nousi kuitenkin itseoi-keutetusti **Harri Vaaralan** ”Kullankaivajan painaj...”. Prospäkkärin kansikuvanakin komeillut kuva on tavallaan vahingonlaukaus. Kuva on kamerakännykällä otettu, ja siinä on yritetty kuvata koevaskauksen tuloksena olleita + 14 hippua. Lopputuloksena näin taiteellinen vaikutelma. Kuvaa voi tulkita monella eri tavalla; onko kullankaivajan painajainen tyhjä vaskooli vai vaskoolin pohjalta heijastuva omakuva.

Toisen palkinnon sai vesistönsuojelemiseksi rei’itetyn letkun sateellaan mystifioima kuva Lemmenjoen tunturialueella tapahtuvasta ammattikullankaivusta. Kuvassa kiiteltiin sadetus-

Kullanmuruja-sarjan 2. palkinto, Kari A. Kinnunen: ”Sisko ja Kuisma Peuran safiiri 5,4 mm 2011 Heikkilänojalta”.

Kullanmuruja-sarjan 3. palkinto, Kari A. Kinnunen: ”Rapelin veistoshippuja Miessijoelta 2010”.

Työn kuva -sarjan 1. palkinto, Harri Vaarala: ”Kullankaivajan painaj...”

Työn kuva -sarjan 2. palkinto Ami Telilän kuvalle.

Työn kuva -sarjan 3. palkinto, Pirjo Friman: "FP16".

letkun luomaa syvyysvaikutelmaa. Kuvan on ottanut **Ami Telilä**.

Kolmas palkinto meni **Pirjo Frimanin** käsittääksemme liiton jäsenetuvaltaukselta ottamalle kuvalle, joka oli osuvasti nimetty "FP16".

Kullankaivaja kotonaan

Näissä kuvissa ollaan yleensä juuri siellä folkloristiikan kairasydämen ytimessä. Parhaimmillaan kuviin on saatu taltioitua kultaleireistä hetkiä ja tunnelmia, jotka eivät koskaan enää palaa samoina. Kulttuurihistoriaa, jonka uusi kaivoslaki on entisestään uhanalaistanut.

Maija Nivalaisen kuvat **Voitto** ja **Elsa Salon** nyt jo puretusta kultaleiristä Puskuojan suusta Lemmenjokivarresta olivat kaikkienensa pala hienointa kullankaivuperinnettä. Omassa maailmankaikkeudessaan elänyt kaivupaikka oli uskomattoman hieno, mutta lapiokaivupaikkana vaativa ja olosuhteidensa vuoksi todellista sitkeyttä ja harkintakykyä vaativa.

Kullankaivaja kotonaan -sarjan parhaana palkittiin Maija Nivalaisen kuva Voitto ja Elsa Salon kullankaivajaparisunnasta.

Voittokuvan tunnelmaa pidettiin kerrassaan mainiona.

Raskas työpäivä on takana. Kaikki sanat on sanottu, vaikka pariskunnasta kumpikaan ei ole sieltä porukan tuppisuisimmasta päästä. Ei tarvitse sanoa mitään, ollaan vain hiljaa osa maisemaa ja mietitään mitä mietitään. Ehkä seuraavaa työpäivää montulla, tai syksyn muikusaaliita.

Toiseksi tuomaroiitiin **Sirkku Muhlin** kuva ”Voima se on joka jyllää” Miessinmaan kyläyhdistyksen järjestämistä Lieteallasuinnin MM-kisoista vanhassa Telilässä Miessijoella. Kuvasa köydenvedon voittoisa konemiesten joukkue, ja lapiokaivajat uivat siellä lietealtaassa.

Toiminnanjohtaja **Rantasen** mielestä tosin se oli tuomarointi, joka jyllää. Rantanen tuomaroiitiin pois narun toisesta päästä – ehkä siten hyvä niin.

Kolmannen palkinnon kävi nappaamassa kaikkiin varsinkin Ivalojoen kultaleireihin kuuluva kuukkel. Kuvaajana **Kauko Kärkkäinen**.

Onnea kaikille. Vielä enemmän onnea kaikille liiton valokuvakilpailussa pärjänneille.

Muistakaa kesällä katsella hommianne taas sillä silmällä.

Kullankaivaja kotonaan -sarjan 2. palkinto Sirkku Muhlille kuvasta ”Voima se on joka jyllää”.

Kullankaivaja kotonaan -sarjan 3. palkinto Kauko Kärkkäisen kuukkelikuvalle.

Jäsenmaksu 2012 maksamatta

Yksi tuhannesta

Otsikko ei tarkoita sitä, että Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenmaksu vuodelta 2012 olisi maksamatta vain yhdellä tuhannesta.

Se tarkoittaa sitä, että sinä saatat olla yksi niistä tuhannesta, joilta kyseinen jäsenmaksu on vielä maksamatta.

Jäsenmaksujen eräpäivä oli 11.5.2012. Maksut on nyt bongattu jäsenrekisterin jäsenmaksuseurantaan noin suurin piirtein 16.5.2012 saakka. Tarkista tämän lehden osoiteprintistä oma tilanteesi.

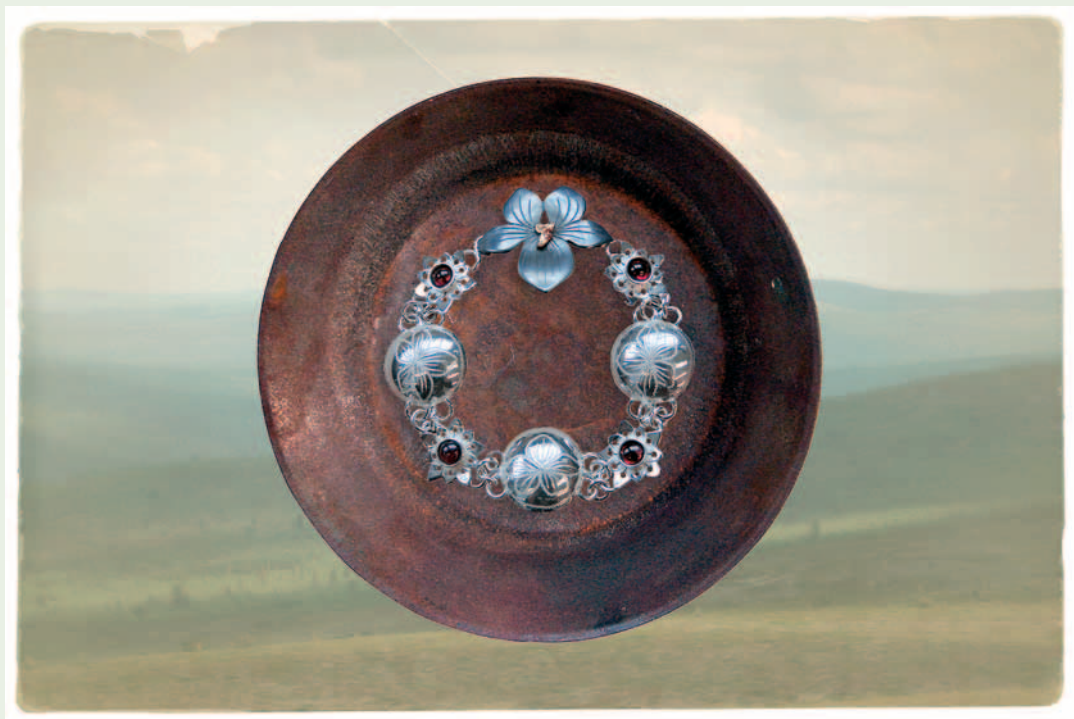
Jos sieltä puuttuu merkintä ”v. -12 maksettu” – ja et sairasta dementiaa, etkä silti muista

maksaneesi 22 euroa liiton jäsenmaksutilille viimeisen kolmen viikon aikana, tee se nyt.

Jäsenmaksu 2012: summa 22,00 euroa. Tilinumero: FI45 2177 3800 0049 77. BIC: NDEAFIHH

Viitenumero: henkilökohtainen jäsennumerosi tämän Prospäkkärin osoiteprintistä. Se numero ei ole Itellan postipalvelusopimuksen numero .5362, vaan se toinen numerosarja osoiteprintissä, joka ei ole kotikontujesi postinumero.

Epäselvissä tapauksissa, ota yhteys liiton toimistolle. Puh: 0400 836 500, e-mail: info@kullankaivajat.fi

Karukorvenkurun korporikko

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen yksi tämän vuoden opinnäytetöistä liittyy läheisesti Lemmenjoen kullankaivuuseen. **Tytti Bräysy** opiskelee talvet Inarissa korukivi- ja jalometallialan artesaaniksi ja alkutuotantopuoli hoituu kesäisin kultamailla. Lapiokaivupaikka Karukaivos on toiminut innoittajana ja antanut ekolokaa-
lia materiaalia työn toteuttamiseen.

Korun aihe sai alkunsa korpiorvokista, joka kasvoi puron varrella lähellä työmaata. Sininen kukka keltaisella keskustalla antoi idean hyödyntää pieniä kultahippuja uudella tavalla. Granaatit puolestaan sopivat tunturikukka kultarikon keskiöksi. Molemmat päätyivät koristamaan hopeista ranneketjua joka sai fuusiosta nimen korporikko. Ketju on lenkeillä yhteenliitetty sarja orvokkiaiheilla kaiverrettuja

hopeanappeja, kultarikkotaustaan istutettuja granaatteja sekä kultahipullinen oksidoitu hopearvokki, jonka voi halutessaan irrottaa kau-lakoruksi.

Isommat hiomakelpoiset granaatit ovat harvinaisia löytöjä, joten korussa on pääosin käytetty **Pekka Itkosen** lahjoittamia kiviä, jotka on kaksoispyöröhiottu määrämittaan. Lemmenjoen maaston pienet aarteet on yhdistetty saamelaiskulttuurille tyypillisiin hopeanappeihin. Osia voi irrottaa ja yhdistellä eri käyttö-tarkoituksiin, kuten korpiorvokkia hippuineen on sovellettu kaula- ja korvakoruissa.

Ilman Lemmenjokea ei tällainen aihe olisi puhjennut kukkaan. Toivottavasti tulevat ke-sät inspiroivat keksimään hipuille ja korukivil-le lisää uusia käyttökohteita.

Robert Kivimäen kurttu soi hienovireisesti osaa ottaen kullankaivajien Kaivoslain voimaantulojuhliissa Iso-ojan kämpällä 1.7.2011.

Kaikessa soi blues

Hyvä kullankaivutapa ja kaivoslain voimaantulojuhla

Uusi kaivoslaki astui voimaan 1.7.2011. Selkeän ja hyvin toimineen vanhan lain perusteet politiikan hämärillä käytävillä raiskannut uusi laki tuntui tavalliselle ihmiselle vaikeaselkoiselta ja kullankaivun kannalta synkältä. Hyvästä yrityksestä huolimatta uusi kaivosviranomaisen ei päässyt liiton järjestämään Iso-ojan tilaisuuteen esittäytymään ja avaamaan uutta lakia kullankaivajille. Illan pääesiintyjäksi tilattu kolmihenkinen ”Ihanat miehet rannalla” oli onnistunut telomaan itsensä yksijäseniseksi, kainalokeppi-en varassa kulkevaksi **Robert Kivimäeksi**.

Taisi ripsiä vähän vettäkin.

Vuosi sitten heinäkuussa kaikessa soi blues.

Soppaa ja sielunhoitoa, ei saippuaa

Metodistisaarnaaja **William Booth** (1829–1919) perusti Lontooseen herätysliikkeen, jonka nimeksi muotoutui Pelastusarmeija vuonna 1878. Booth tajusi varsin pian, että on vaikea saada vilua ja nälkää kärsivät ihmiset uskomaan Jumalan rakkauteen. Syntyi Pelastusarmeijan toimintaa hyvin kuvaava tunnuslause ’Soup, Soap and Salvation’.

Vähän samoista lähtökohdista päättyi Lapin Kullankaivajain Liiton hallitus 1.7.2011 tarjoamaan Lapinkullan Ystävien Iso-ojan kämpällä jäsenistölleen porosoppaa ja sielunhoitoa: kullankaivajille kurjuutta, ikuista kadotusta ja nälkää luvanneen

kaivoslain voimaantumispäivänä olisi ollut muuten vaikea uskoa ihmiskunnan hyvyteen. Saippua oli maalikyllillä yliarvostettuna tuotteena jätetty kullankaivajien setistä suosiolla pois, vaikka vanha savottajätkien sauna muutamaa hygieniää pelkäämätöntä uskalikkoa varten olikin lämmitetty.

Sadalle ensimmäiselle oli luvattu soppaa, ja sata ensimmäistä tilaisuuteen saapuikin. Kulttuurinen ero Lemmenjoen ja vanhojen kulta-alueiden välillä näkyi siinä, kuinka iltauutisten aikaan alueen paikalliset kaivajat nousivat kieseihinsä ja haihtuivat kuin kullankaivajien oikeudet kaivoslakiprosessiin. Toiminnanjohtaja **Kauko Matilaisen** improvisoimiin non-stop vaskauskisoihin ja vapaamuotoiseen musiikki- ja mielipide-iltaan jäi vain kourallinen kaivajia.

Kullankaivajien sosiaalinen yhteisvastuu

Vuonna 1890 Booth julkaisi kirjan ”Pimeimmässä Englannissa ja tie eteenpäin”, jossa hän hahmotteli Pelastusarmeijan sosiaalista ohjelmaa. Iso-ojan juhlassa esiteltiin kullankaivun ohjekirja, jonka kaupallinen työnimi on vähemmän proosallisesti ”Hyvä kullankaivutapa”.

Se on tavallaan meidän sosiaalinen, eli yhteiskunnallinen ohjelmamme ”pimeimmässä byrokratiassa ja tie eteenpäin”. Yritysten sosiaalisesti vastuulliset toimintatavat hyödyttävät yritystä sekä si-

säisiä ja ulkoisia sidosryhmiä lisäämällä keskinäistä luottamusta ja parantamalla yrityksen mainetta, kuten työ- ja elinkeinoministeriön kotisivut niin laittamattomasti sanovat yritysten yhteiskuntavastuusta.

Aikanaan Suomessa oli vahva kaivosviranomaisen, joka huolehti että muilla hallinnonaloilla ei ollut asiaa, mutta ei myöskään aihetta yrittää holtota kullankaivua. Parissakymmenessä vuodessa kullankaivun toimintaympäristö on kuitenkin muuttunut totaalisesti. Nykyään varsinkin kullankaivun koneellista yritystoimintaa seuraa sen seitsemän viranomaista ja lakia, niiden sovellusta, säädöstä ja ohjeistusta, sekä viranomaisten ihan itse keksimää käytäntöä vielä päälle.

Viime vuosina kullankaivun vahvat vastustajat ovat saaneet ujutettua kaivoslain ohella lukuisiin oikeuskäytäntöihin koukkuja, joiden kärkenä tuntuu lähinnä olevan halu kuohita kullankaivu erittäin pienimuotoiseksi hajuttomaksi ja mauttomaksi perinteen ylläpitopuuhaasteluksi.

”Hyvällä kullankaivutavalla” on tarkoitus valottaa näiden lakien ja säädösten koukeroita.

Eikä tässä vielä kaikki. Paitsi että toiminta on lainmukaista, sen pitää myös näyttää hyvältä ulospäin. Vaikka kysymys olisi vain pikkuasioista, muodostuu kullankaivajien julkisuuskuva niistä. Tämä on tärkeä signaali myös kaivoslain tulevaa hallintoa käyttäviä linjaaville viranomaisille.

On kaikkien kullankaivajien yhteisellä vastuulla löytää toiminnalle sellaiset uudet mallit, että myös muuttunut ulkopuolinen yhteiskunta hyväksyisi ne.

Toinen puoli teosta onkin viihdyttävästi kirjoitettu kokoelma hyväksi havaittuja toimintatapoja ja

*Ensin pelastettiin kaivaja
Pettersson, sitten kaivaja
Pesonen ja kaivaja Andersson...*

*Kaivajat Jubani ”Iso-Jussi”
Kallioniemi (vas.), Vasant
Mäkinen ja Pekka Kivimäki
pelastusta odottelemassa...*

*Artisti Kivimäen luova
tauko geologi Antti
Peroniuksen suoritta-
man liiton uuden "Petro-
nellan pysäkki" -valtauk-
sen kultageologisen
obduktion aikana.*

käytäntöjä paskahuussin tyhjentämisestä koneellisen kullankaivun vesijärjestelyihin.

Käveleminen menneen ajan muistoissa silmät kiinni päin seiniä olisi vastuutonta kullankaivun kannalta. Hyvän kullankaivutavan tarkoituksena on osaltaan vaikuttaa siihen, että Lapin kullankaivu kaivissa muodoissaan tulee säilymään myös tulevaisuudessa.

Ohjeistuksesta maastokelpoinen painotuote

Ajatus tällaisen ohjeistuksen koostamisesta tuli aikanaan työ- ja elinkeinoministeriön kaivosylitarkastaja **Pekka Suomelalta**. Liiton puolelta asiaan paneutumaan kiinnitettiin edunvalvontapäällikkö **Antti Peronius**. Liiton vuosikokouksessa keväällä 2012 esiteltiin ohjekirjan viides versio. Kommentteja siihen oli saatu muutamilta aktiivikullankaivajilta, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Tukesilta, Metsähallitukselta ja ympäristöministeriöltä.

Kuvilla ja tekstiä selventävillä piirroksilla täydennetty lopullinen versio tullaan taittamaan Prospäkkäri-lehden maastokelpoiseen formaattiin.

Onnistunut ilta Iso-ojalla

Viimeisten kekäleiden savutessa hiljennellä nuotiopaikalla välitön sateenuhka oli väistynyt jonnekin vanhan Sompiontien suuntaan.

Kultamiesten koirat olivat rouskuttaneet pikku vatsansa killlilleen luunsomuroita, mutta paikallisten perinteiden mukaisesta lihaisasta keitosta niitä oli jäänyt pihaheinikkoon vielä luontokappaleillekin nakerreltaviksi. Humpan iltanuotiolle lähettämää makkaroitakin oli jäänyt vielä hevoskuorma

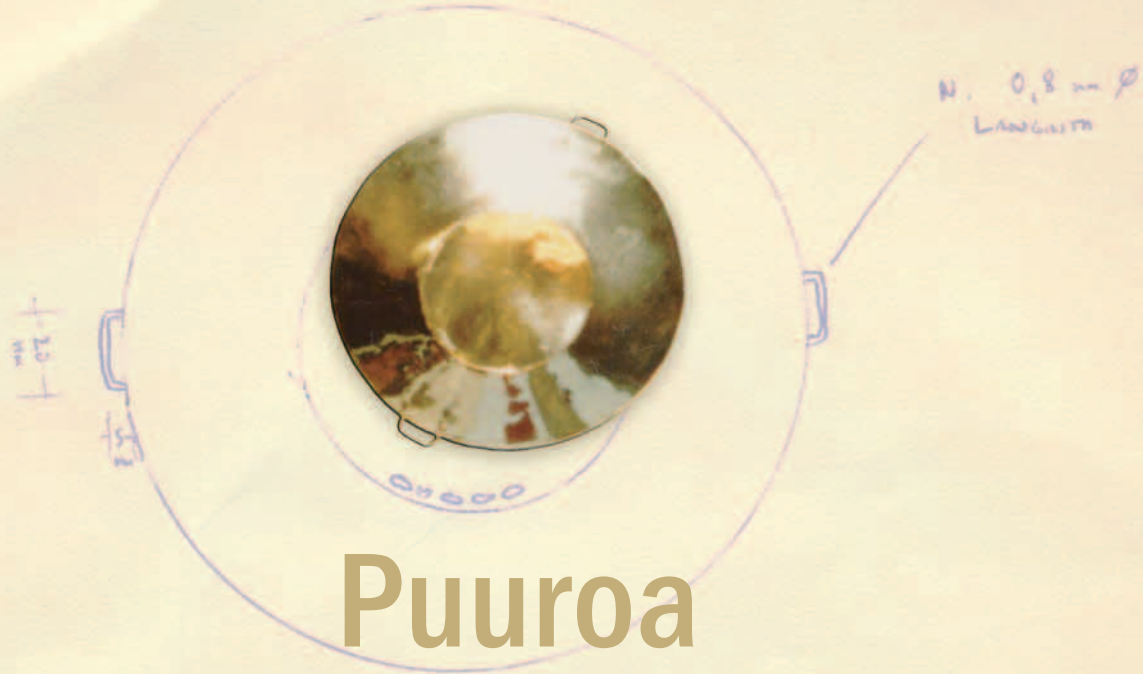
kultaleireihin jaettaviksi. Sen sijaan toiminnanjohtaja Matilaisen vaunulla kesän hittituote, liiton puukot olivat loppuneet heti alkuillasta.

Illan mittaan liiton puheenjohtaja **Jouko Korhonen** ja edunvalvontapäällikkö Antti Peronius olivat puheenvuoroissaan viitoittaneet tietä pois pimeyden ytimeistä. Tilaisuudessa julkistetun Hyvän kullankaivutavan ensimmäisiä printtiversioita oli selailtu viisaat päät yhdessä, ja se oli kiivaasti heiluttanut eripituisia parranpäitä ympäri pihakenturaa.

Illan paras uutinen oli työ- ja elinkeinoministeriön vielä vanhan vallan viimeisinä hyvinä töinään liitolle myöntämä uusi jäsenetuvaltaus "Petronellin pysäkki" Purnumukan tienhaarassa. Tankavaaran alueen esiintymiin laajasti perehtynyt geologi Antti Peronius oli esitellyt liiton uusimman valtauksen ja samalla perinpohjaisesti sen lähiseutujen kultageologiaa. Tarkkakorvainen kuulija saattoi kuulla esitelmässä parikin huonosti kätkettyä vinkkiä tutkimuskohteista, joihin soisi kultamiesten sisten ajatusten ja joutilaan energian suuntautua.

Illan kulttuuriannista vastannut yksihenkinen laulu- ja soitinyhtye R. Kivimäki olisi paikannut useampihenkisemmänkin trion kuin kultamailla suureen suosioon nousseet kolme ihanaa miestä. Sävellajikin oli illan mittaan muuttunut bluesista **Rautavaaran Tapsan** ralleihin.

Ilta Iso-ojalla oli uskoa vahvistava.

Puuroa kultalautaselta

”Kun synnyin ei mun suuhuni pantu kultalusikkaa” lauloi mustalaisyhtye Hortto Kaalo 70-luvulla. Kullankaivajat – tämän ajan mustalaiset – tietävät, että jos tekee mieli syödä aamupuuronsa kultalusikalla kultalautaselta, ei auta muu kuin kaivaa alkuainetta riittävä määrä ja teettää astiasto.

Kullankaivaja Hjelman puurokuppi

Martti Patjas kaivoi kultaa Lemmenjoen Puskuojaan laskevan kuivan ojanpätjän latvalla 1980-luvulla ja sai hyviä saaliita. Karkeata kultaa oli heti jäkälän alla. Martti hyppeli kuivassa matalassa montussaan lenkkitoissa. Vuodesta toiseen tein hänen hippunsa kokuiksi.

Kerran Masa toi naapurinsakin työhuoneelle. Naapuri **Ernest Hjelm** kaivoi Puskun pääuomassa ja sai myös hyviä saaliita, tosin kovemmalla työllä kuin Masa. Ernesti oli kaivanut pitkän tutkimusojamaisen montun viistosti törmältä törmälle.

”Tein vielä tuollaisenkin juoksuhaudan”, esitteli Ernesti ojaansa kaivostarkastaja **Urpo J. Salolle**.

Minulle Ernesti esitteli rumaa noin 150 grammaa painavaa möykkyä, hitsipillillä sulatettua hienokultaerää. Siitä pitäisi tehdä kultainen vaskooli,

sen kokoinen kuin tulee. Lusikkakin pitäisi saada. Ertsu kertoi kyllästyneensä siihen, että naapurin emäntä käy kyselemässä häneltä sitä tavallista kysymystä, että löytyykö mitään.

”Kun seuraavan kerran kysyy, en puhu mitään, syön vain äänettömänä puuroa siitä vaskoolista.”

Satumaisen kaunis vaskooli

Päätimme teettää työn entisessä opinahjossani Lahden Kultaseppäkoulussa. Mestariiksi ryhtyi **Esko Timonen**, mutta työn suoritti eräs lahjakas oppilas, jonka nimen olen hukannut ja unohtanut.

Matkassa oli mutkia, joita usein ilmenee kun hippukultaa työstetään. Hippukulta sisältää vaihtelevan määrän epäpuhtauksia, jotka joskus häviävät sulatuksessa, joskus vaativat ammattikemian keinoja. Pari kertaa kävi niin, että vasarointivaiheessa aine haurastui ja repeili niin pahasti, että työ oli

aloitettava alusta, sulatuksesta ja valssauksesta.

Vaskoolista tehtiin satumaisen kaunis. Halkaisijaltaan se on noin 15 senttiä. Vasaranjalkia ei hiottu pois, joten kiillotettu pinta on ihmeellisen elävä. Pohjan ura on sopivan syvä, reuna on käännetty ja vaskooli on varustettu kauniisti niitatuilla kahvoilla.

Ernesti oli tyytyväinen.

Sarvikuono, Lemmenjoen Puskuojalta

Kauneudesta onkin hyvä luiskahtaa elämän rosoisuuteen, visuaalisen estetiikan marginaaliin, jota edustaa Sarvikuonolle syntymäpäivälahjaksi luovutettu pienoisteos.

Sarvikuono, tuttavallisesti Kuono, asusteli jurtaksi kutsumassaan pienessä turvekammissa vähän Tivolin alapuolella Lemmenjoen Puskuojalta, kai voi kultaa ja seuloi jalokiviä. Oli hänellä ihmisnimikin, mutta ei sitä kukaan käyttänyt.

Kuono juhli 50-vuotispäiväänsä laajan vierasjoukon läsnä ollessa vuonna 1978, kunniavieraana **Jaakko Isola**. 60-vuotispäivillä kymmenen vuotta myöhemmin Kuono sai osittaisen kultauksen. Seremoniamestarina toimi **Tuomo Koskelainen**.

Samainen Tuomo lähestyi minua kirjeellä Kuonon 70-vuotispäivän alla keväällä 1998. Tuomo oli hankkinut afrikkalaisesta jalopuusta veistetyn sarvikuonoa esittävän pienoisteoksen ja pyysi mi-

nuu koristelemaan elukan jollakin sopivalla tavalla. Kultaa voisi lisätä sarveen, tai johonkin muuhun sopivaan paikkaan.

Trooppisen jalopuun ja arktisen jalometallin hienostunut fuusio

Taiteilijan vapaudella päädyin tekemään yhden kultasepän taipaleeni erikoisimmista teoksista: istutin Lemmenjoen kullasta ja pyöröhiotusta almandiini-granaatista muotoillut sukupuolitunnukset otuksen mahan alle.

Sisäpiirivitsin visualisoinnista siinä oli kysymys: Kuonolla oli tapana hyväntahtoisesti nimitellä väärtējään tietyn aihepiirin sanastolla. Keskenkasvuksihan me olemme muutenkin; etsimme aarretta sinisten vuorten takaa.

Lahja kelpasi. Kuonoa en enää tavannut enkä kohta tässä maailmassa. Lemmenjoen päiväkirjastani löytyy 12.7.2003 merkintä: ”Vanha väärtimme, vuosien takainen naapurimme Sarvikuono (**Pentti Riippa**) saapui poikansa repussa viimeisen kerran kultamaille jäädäkseen ikuisiksi ajoiksi – tuhkana.”

AARNE ALHONEN 2012

30.4.-98 ELUKA KORISTETTU. EN
TOHTINUT SAHATA SARVIA POIKKI, VAIN
SIJOITIN TAIDETEOKSEN OTUKSEN TAKA-
JALKOJEN VÄLIIN. TROOPPISIN JALO-
PUUN JA ARKTISEN JALOMETALLIN
HIENOSTUNUT FUUSIO! TERV. ARSKA

Kuono!
Lemmenjoen
Puskuojalta

5.03.1998 koskien Sir Kuonon ikaantymista.

isteoksen käyttöönne mahdollisesti hyödynnetta-
esineeksi.

nni sopivan sopimattomilla lisuk-
o-maljakosta ja kukkapen-

io siffa

Liiton hallinnoimien kullankaivualueiden käyttäjät

- ▶ **Valtaukset ja varastoalueet** ovat vain liiton jäsenten käytössä = jäsenmaksut oltava kunnossa.
- ▶ **Varastoalueilla** säilytettävä kaivutoimintaan tarkoitettu omaisuus tulee olla näkyvästi merkittynä nimellä ja puhelinnumerolla (huopatussimerkinnät aurinko polttaa pois alle vuoden). Alueet ovat välivarastointialueita. Käyttämätön omaisuus: enimmäissäilytysaika on kaksi vuotta.
- ▶ **Nykytilanne:** Härkäselässä on ollut joitakin hylättyjä autoja ja asuntovaunuja sekä erilaisia merkitsemättömiä tavaranyyttejä paikoiltaan vuosikausia.
- ▶ **Toimenpiteet:** em. tarvikenyytit poistetaan 15.7.2012 ja hävitetään polttamalla, metalliromu kierrätykseen. Ajoneuvot poistetaan omistajansa kustannuksella.
- ▶ **Valtaukset:** kaikilla valtauksilla on liiton omistukseen siirtynyt rännejä, rihloja, peltikouruja. Näille merkitään säilytyspaikka ”LKL, kaivuvälineitä lainattavaksi valtausalueella”. Valtauksille jääneet muut tarvikkeet poistetaan kuten Härkäselän varastoalueelta. Valtauksilta poistuessaan tasoitelkaa monttunne kaivoslain mukaiseen turvalliseen kuntoon ja toimittakaa kaivuraporttinne liitolle kaivosviranomaiselle tehtävää vuosiraporttia varten.
- ▶ **Saunat:** valtaukset ”Bizebaze Palsi”, ”Sopukulta” ja ”Petronellan pysäkki”: paikalle tuo-

dut saunapuut eivät ole nuotiopuita. Liitto on hankkinut alueille maapuuluvat, nuotiopuut noudetaan maastosta.

- ▶ **Uudet kullanhuuhdontalupa-alueet:** Tukesin myöntämällä uusilla kullanhuuhdontalupa-alueilla lupa perustuvat toimenpiteet saa aloittaa vasta, kun lupapäätös on lainvoimainen. ”AuH Aureus” -alueen osalta valitus-aika päättyy 22.6.2012 ja ”Karuoja kakkonen” -alueen osalta 2.7.2012.

Liiton toiminnanjohtaja Kauko Matilainen.

Lapin Kullankaivajain Liiton kullankaivu-alueet vol. 2

Oheisilla tiedoilla täydennetään Prospäkkäri-ssä 1/2012 ss. 28–29 ollutta liiton yhteis-alueita koskevaa tiedotetta.

Näistä alueista ”Petronella pysäkki” Kaiv.RN:o 9215 on työ- ja elinkeinoministeriön vanhan kaivoslain mukaan myöntämä valtaus.

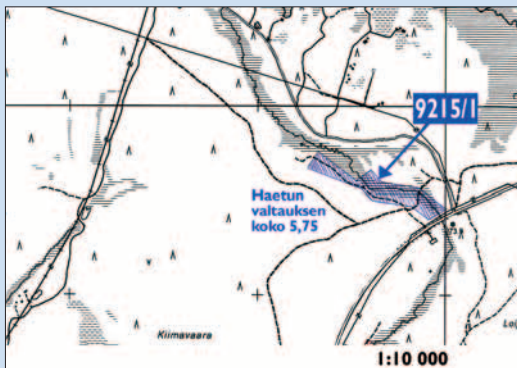
Alueet ”AuH Aureus”, lupatunnus HL2011:0029 sekä ”Karuoja kakkonen”, lupatunnus HL2011:0028 ovat Tukesin uuden kaivoslain mukaisesti myöntämiä kullanhuhdonta-alueita.

Kyseiset kullanhuhdontaluvat jatkavat alueilla sijainneiden liiton valtausten ”Nelikko Aureus” Kaiv.RN:o 7436/1 ja ”Karuoja” Kaiv.RN:o 7376/1 voimassaoloa.

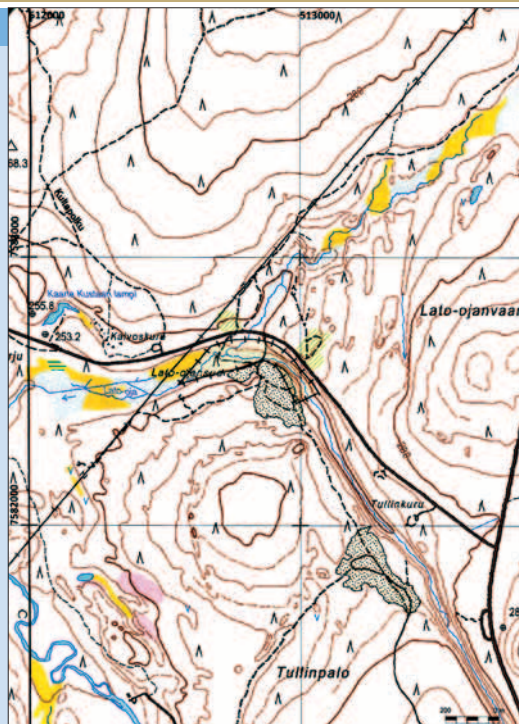
Päätöksien täytäntöönpano-määräyksen mukaisesti kullanhuhdontalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa vasta kun lupapäätökset ovat lainvoimaisia ja luvassa määrätty vakuus on asetettu.

Liitto on asettanut alueille vakuudet, mutta lupapäätökset ovat lainvoimaisia vasta seuraavina päivinä: ”AuH Aureus” valitus aika päättyy 22.6.2012 ja ”Karuoja kakkonen” valitus aika päättyy 2.7.2012.

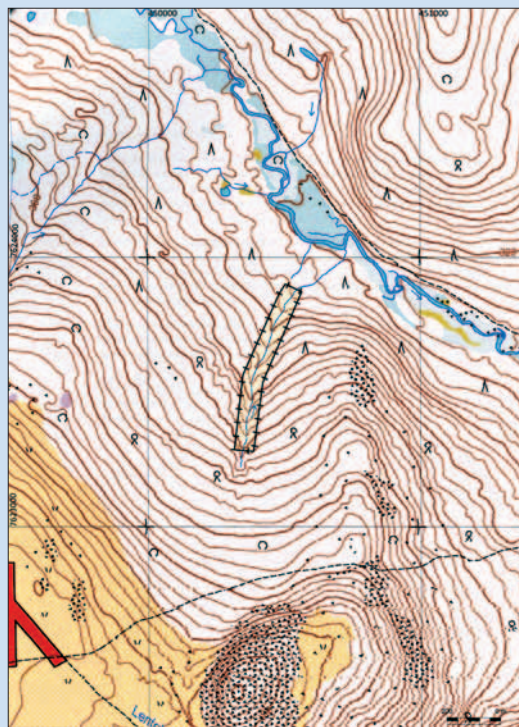
Mikäli päätöksistä valitetaan, ei toimenpiteitä saa aloittaa ennen kuin valitusasia on saanut lainvoimaisen päätöksen.

”Petronella pysäkki” Kaiv.RN:o 9215

”AuH Aureus”, lupatunnus HL2011:0029

”Karuoja kakkonen”, lupatunnus HL2011:0028

Kämppä- asiakkaalla on mahdollisuus etsiä kultaa

lapiokaivuna kämpän takapihalta

Tarjous, josta kullasta kiinnostunut voi helposti kieltäytyä?

Kullankaivaja

Lemmenjoen veteraanikullankaivaja (vuodesta 1951) oli hakenut varauksen purolle, jossa aiemminkin oli ollut kullanhuuhdontatoimintaa. Ennen alueen valtaukseksi hakemista tiedon nälkä kullan piileskelystä kävi siksi suureksi, että edellisen kaivajan jäljiltä olleen montun pohjalta piti ottaa koevaskooleja. Montun pohjan syvennysurakassa maata liikkui muutamia kymmeniä litroja.

Valvova lähiomaisemme Metsähallitus (MH) huomasi veteraanin toimet. Kauppa- ja Teollisuusministeriön (KTM) kaivosylitarkastaja käveli paikalle tarkastusryhmän kanssa, johon kuului myös Lapin Kullankaivajain Liiton (LKL) edustaja. Kaivosylitarkastaja oli pelipaikalla pikkumontun nähtyään todennut: "Tämänpö takia tänne piti kävellä". Virallisessa kirjeessä KTM:ltä veteraanikaivajan todettiin suorittaneen vähäistä mittavampaa näytteenottoa kaivoslain 3 § vastaisesti.

Metsähallitus

MH:n Villi Pohjola vuokrasi Köysivaaran kämppää mahdollisuudella etsiä ja huuhtoa kultaa lapiokaivuna

kämpän takapihalta. Tutustuin ensikerran MH siellä harjoittamaan kullanhuuhdontatoimintaan nähtyäni valokuvia kaivumontuista ja tarinoita tapahtumista, joiden ohessa oli koetettu onnea kulturaltyöistä. Erikoinen asian teki se, ettei MH:lla ollut alueella valtausta saati varausta. Kaivun jäljet olivat aivan eri mittaluokassa kuin aiemmin mainitun veteraanikullankaivajan.

Koimme MH:n rikkovan kaivoslakia 3 § ja 4 § vastaisesti. Teimme asiasta tutkintapyyntöä Työ- ja Elinkeinoministeriöön 28.10.2008.

Tutkintapyyntö

Mielestämme MH harjoitti kullankaivua ilman Kaivoslain mukaista oikeutta. Liikelaitos Metsähallitus sai kaivoslakia rikkomalla hyötyä, joka loukasi kullankaivusta osan tai koko toimeentulonsa saavia sekä asetti kullanhuuhdonnasta elinkeinonsa saavat matkailuyrittäjät eriarvoiseen asemaan. Alueella oli nähtävissä järjestelmällisen kullanhuuhdonnan aiheuttamat työn jäljet, jotka ovat verrattavissa laillisiin oikeuksiin viranomaismaksunsa maksavan kaivajan työmaahan.

Vakavaksi asian teki se, että MH

on myös kullanhuuhdontaa valvova viranomainen, joka toiminnallaan kullankaivajia kohtaan on mielestämme käyttänyt tarpeettoman voimakkaita toimenpiteitä ja kuitenkin samalla itse toimii laista tai velvoitteista piittaamatta oman taloudellisen hyödyn tavoittelussa.

Ongelmalliseksi asian teki se, että MH kaivatti aluetta yksityisillä henkilöillä, jotka eivät välttämättä kullanhuuhdontaa suorittaessaan tienneet rikkovansa kaivoslakia. Voitiin katsoa MH:n yllyttävän rikokseen mainostamalla kullankaivumahdollisuutta ja samalla tehden vierailevasta kaivajas- ta rikoskumppaninsa. Rikollisena hyötynä saatu kultaa ei näy kaivoslain mukaan täytettävässä vuosiraportissa. Näin tuotettu kultaa väärin kilpailua. Rehellinen kullankaivaja maksaa tuhansien eurojen valtaus-, vuosi- ja vakuusmaksut ym. kulut ja myös huuhdontakullankaivua tarjoavat matkailuyrittäjät maksavat samat maksut ja toimivat kaivoslain mukaisin oikeuksin toisin kuin MH, joka saa ilmeisen hyödyn laiminlyömällä maksut ja velvoitteet. Herää myös kysymys kuinka alueella on toteutettu maisemointi, jälkihoito, veden saattamisen estäminen ym. seikat

joiden tarkkailu luonnollisena osana kuuluu lakia noudattavan kaivajan arkipäivään.

Tutkintapyyntö meni myös tiedoksi LKL:n lisäksi Lapin Ympäristökeskukseen ja Kilpailuvirastoon. Ympäristökeskus vaikeni ja Kilpailuvirasto ei ottanut kantaa, koska asia kuuluu TEM:in tutkittavaksi. Villi Pohjola poisti mainoksistaan kullan etsintä- ja lapiokaivumahdollisuuden.

Lausunnot

TEM varasi MH:lle tilaisuuden antaa tutkintapyyntöä lausunto. 14.1.2009 ministeriöön saapui MH:n 12.1.2009 ja Villin Pohjolan 27.11.2008 päivätyt lausunnot samassa kirjueossa.

MH:n mukaan se ei harjoita eikä ole harjoittanut kullanhuhdontaa Köysivaaran kämpällä. Kämpä on Villi Pohjola-tulosalueen käytössä.

Köysivaaran tapauksessa on kyse MH:n toiminnasta MH:n hallinnassa olevalla valtion maalla. Mikäli MH suorittaisi etsintätöitä, riittää tähän MH:n oma lupa. MH ei ole laiminlyönyt maksuja, koska mikäli MH:lla olisi valtaus, ei valtausmaksua peritä valtiolta.

Villi Pohjola puolestaan totesi, että monttukuvien montut kämpän takana olevasta ojasta, joka on kaivettu johtamaan suolta tulevat valumavedet, olisivat mahdollisesti Köysivaa-

ran kämpän pitkäaikaisvuokralaisen aikaansaannoksia. Vuosina 2001–2003 korkeintaan kolme kertaa on otettu maa-ainesta näytöstä varten, jolloin kulta on ostettu kultavaltausyritykseltä.

2008 maata on käsitelty 5 kouralista eli 2,5 litraa. 2003–2008 vuosittainen maankäsittely on muutamia litroja tai ei ollenkaan. Lisäksi alueella on Kutturantien varren sijaintipaikansa takia ollut ohikulkijoita (pysyttäneet mm Kultalampi kyltin ikään kuin kyseessä olisi kultavaltaus) riittästi asti.

Pitkä odotus

Kysyin kolmella kultaristeilyllä ja useissa muissa tilanteissa missä tapasin kaivosylitarkastajaa, asian etene misestä. Vastaus oli aina sama: Asia on pöydällä. Miksi, kysyin. Asia oli pöydällä MH:n moninaisen ja samalla hankalan roolin vuoksi valvovana viranomaisena, maanomistajana sekä palveluntarjoajana (Villi Pohjola) että viranomaisyhteistyökumppanina TEM:in kanssa.

Emme saaneet MH:n lausuntoja tiedoksi, saati sitten päässeet kommentoimaan niitä. Hallintoalamaisena odottaisi viranomaiselta päätöstä hankalassakin asiassa kohtuullisessa ajassa. Kaivosviranomainen ei paikalla käynyt, vaikka saavutettavuus kämpälle olisi ollut autolla helppo il-

man kolmenkymmenen kilometrin kävelyä.

Uusi kaivoslaki astui voimaan heinäkuun alusta 2011. Saimme 2011 kesä-heinäkuun taitteessa 23.06.2010 kirjatun päätöksen tehtyyn tutkintapyyntöön. **Luitte aivan oikein, joko vahingossa tai tarkoituksella päätöksen päivämäärässä oli vuotta aiempi 2010.** Päätös maksu 63,50 € tilotteella 7.7.2011. Lisäksi saapumisaikakohta oli ”sattumalta” sama kun uusi kaivoslaki voimaan astuessaan vei kaivajien kesäkaivuilta kaiken liikenevän huomion.

Päätös

MH ei ole toiminnallaan menetellyt kaivoslain (503/1965) vastaisesti.

Perusteluissa TEM toteaa, että MH antamien selvitysten pohjalta ei myöskään voida olettaa Köysivaaran kämpällä olevien monttujen syntyneen kullankaivun tuloksena.

Wanted

Tarjottaessa mahdollisuutta etsiä kulta lapiokaivuna, lähtöoletuksena on siis se, ettei kukaan koskaan käyttäisi eikä ole käyttänyt sitä mahdollisuutta. Miksi tarjota? Villi Pohjola lausunnossaan ei kiellä monttujen syntyneen kullankaivun tuloksena, vaan vierittää syyt pitkäaikaisvuokralaisille tai ohikulkijoille.

Kuulemani mukaan Köysivaa- ra on vaihtanut omistajaa ja kaivun jäljet tasoiteltu. Kaivosviranomainen ei ole enää TEM eikä kaivoslakiaan sama mitä mielestämme MH rikkoi.

Etsintäkuulutetaan – mieluummin elävänä – löydettäväksi heitä, jotka ovat kullansyntämahdollisuutta käyttäneet. Valokuva paikalla huuhdonnan yhteydessä tapahtuneesta sora siirrosta niin rännillä kuin vaskoolillakin tuo lisäbonuksen palkkiokultaan ja korukiviin. Paikan päällä käyneen uskon silmiäni, en vuosien kulluttua saatua viranomaispäätöksiä.

MIKA TELILÄ

Kullankaivaja Lemmenjoelta

Kultamonnttu, joka TEM:n päätöksen mukaisesti ei ole syntynyt kullankaivun tuloksena.

Uudet kullanhuuhdontaluvat Tukesissa – suma laukaistu

Sitä se mun uneni ties’. Näin voinee moni kaivoslain uudistamisprosessia (liian) läheltä seurannut todeta itselleen, ja taputtaa itseään harteille. Oma käsi ei kuitenkaan pitkään lohdata, sen tietää jokainen yksinäinen kullankaivaja ympäri maailman.

Tiedossa olivat työ- ja elinkeinoministeriön rekrytointikiellosta kumuloituneet ruuhkat lupanomusten käsittelyssä. Siihenkin osattiin ennakkoon lantunistuttajan hermoilla asennoitua, että uuden kaivosviranomaisen toiminnan järjestäminen ottaa aikansa. Lupabyrokratian ja aiemmin lähinnä massiivisemman kaivosteollisuuden myöhempään kehityskaareen liittyneellä yleisellä kuulemisella raskauttamisesta jo hankkeiden ensivaiheessa saatiin ihan suoria vihjeitäkin.

Mutta sittenkin, kun pohjoinen maan ääri pallon akselikallistuman (23,44°) johdosta alkoi keväällä kääntää kasvojaan aurinko-armasta kohden – eikä virkamiesrintamalta kuulunut mitään uutta – alkoi yhden jos toisen lapikkaan kärki hermostuneesti taputella pirtin lattiaa. Semminkin kun uuden kaivosviranomaisen Tukesin virkamiehet olivat liiton seminaariristeilyllä lupailleet lupapäätöksiä hyvissä ajoin ennen kaivukauden alkua tehtävän.

Uuden kaivosviranomaisen lupia käsittelevät virkamiehet tekivät lujasti töitä saadakseen suman purettua. Samalla Tukesissa oli voimakas halu hoitaa lupapäätöksiä tekeminen siten, että tarvetta niiden riittäuttamiselle ei millään taholla syntyisi.

Ei lausuntoja saamelaiskäräjiltä

Joskus pääsiäisen ja vappupäivän välillä alkoi kullankaivajien keskuudessa kulkea huhuja siitä, että

lupapäätökset olivat alkaneet tekemään uutta sumaa Inarin kirkonkylälle, uuteen uljaaseen 15 miljoonan euron saamelaiskulttuurikeskus Sajokseen. Keväällä 2012 käyttöönä vihityssä rakennuksessa istuu oikeusministeriön hallinnonalalla toimiva saamelaiskäräjät, jonka tehtävänä on hoitaa saamelaisen omaa kieltä ja kulttuuria sekä heidän asemaansa alkuperäiskansana koskevia asioita.

Uuden kaivoslain 38. §:ssä säädetään, että lupaviranomaisen tulee saamelaisen kotiseutualueella yhteistyössä mm. saamelaiskäräjien kanssa selvittää kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisen oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Lain mukaan lupaviranomainen voi lisäksi tarvittaessa järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan kuultavaksi mm. saamelaiskäräjien edustajat.

Neuvotteluvaihtoiteesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9. §:ssä.

Saamelaiskäräjät itse oli kaivoslakiprosessin yhteydessä aktiivisena vaatimassa yllä kuvattua oikeutta tulla kuulluksi.

Sen mukaisesti Tukes lupapäätöksiä käsittelevän yhteydessä toimikin, mutta suma seisoikin edelleen. Esimerkiksi Lapin Kullankaivajain Liitolle myönnettyyn kullanhuuhdontalupapäätökseen HL2011:0028 kirjatun mukaisesti saamelaiskäräjille myönnettiin kahdesti jatkoaikaa lausunnon valmistelua varten, molemmilla kerroilla alkuperäisen määräpäivän umpeutumisen jälkeen. Lisäksi kaivosviranomainen Tukes varasi saamelaiskäräjille em. lain 9. § mukaisen tilaisuuden tulla kuulluksi ja neuvotella asiasta. Alkuperäinen määräpäivä lausunnon jättämiseksi oli 16.3.2012. Aina 2.5.2012 saakka myönnettyistä jatkoajoista huolimatta saame-

Liiton puheenjohtaja Jouko Korhonen hakee huonoin tuloksin kadonnutta kultajuottia nykyiseltä liiton kullanhuhdonta-alueelta "Karuoja kakkonen". Kuvan monttu laajan kaivauksen nykyisen kämpän puoleisesta osasta. Tässä tapauksessa syvemmällä maa koveni ja hiput harvenivat.

laiskäräjät ei lopulta antanut lainkaan lausuntoaan liiton hakemuksesta, kuten ei myöskään käyttänyt varattua tilaisuutta tulla kuulluksi.

Yhteensä lausuntopyyntöjä saamelaiskäräjille on kertynyt liki 80, suuri osa niistä vakiintuneita perinteisiä kullankaivalueita koskevia aiemman kaivoslain mukaisten valtausten ns. jatkolupatapa-uksia sekä rutiiniluontoisia siirto-oikeusilmoituksia.

Kuukausien lausunnonvalmistelun tuloksena saamelaiskäräjät antoi 26.4.2012 yhden ainoan lausunnon, jossa se esitti lausutun hakemuksen hylkäämistä sekä koko lupakäsittelyn keskeyttämistä. Alueen paliskunta Ivalon paliskunta ei lausunnonsaan vastustanut luvan myöntämistä. Alkuperäisen lupahakemuksen tehneiden hakijoiden pyynnöstä liitto antoi vastineen, joka on luettavissa liiton kotisivuilla osoitteessa www.kullankaivajat.fi.

Saamelaiskäräjiltä lisämääräraha-hakemus

Julkisuudessa on uutisoitu saamelaiskäräjien puheenjohtaja **Klemetti Näkkäljärven** oikeusministeriöltä hakemasta 80 000 euron lisämäärärahasta lausuntojen käsittelyä varten. Samalla Näkkäljärvi esitti, että kaikki kullanhuhdonta ja malmin-tutkimukseen liittyvien lupien käsittely tulisi keskeyttää, kunnes valtio osoittaa heille lisää varoja asiantuntemuksen hankkimiseen.

Oikeusministeriö ei määrärahaa myöntänyt, mutta valtiovarainministeriön budjettineuvos Juha Majasen mukaan kullankaivun asiat pitäisi silti saada jotenkin käsiteltyä. Mediassa tätä saamelaiskäräjien

hakemaa lisämäärärahaa nimitetään irvokkaasti ”kultarahaksi”, samalla kun sen hakemisen myöhästyminen lisäbudjetista tarkoittaa yksityisten kullankaivajien perusoikeuksien polkemista ja toimintamahdollisuuksien torppaamista muutenkin ahtaalle ajetuilla kultapuroilla.

Lapin Kansan uutisoinnissa todetaan, että kulta jää tältä kesältä käräjien puolesta maahan. Ja näin asia monen kohdalta nyt jo onkin, koska lupapäätöksiin sisältyvän 30 vuorokauden valitusajan myötä monilta vuosilomansa luottavaisin mielin sopineiden ihmisten aikaikkunat ovat tältä kaivukaudesta jo sulkeutuneet.

Pahimmassa tapauksessa lupapäätös kuitenkin vielä loppukesästä tulee, ja sen myötä uuden kaivoslain mukaiset korotetut maksut.

Päätöksiä tehty toukokuun lopusta lähtien

Lapin Kullankaivajain Liitto pitää hyvänä, että lausuntokäytäntö on laajaa ja asioiden valmistelu avointa. Nyt kuulemisoikeutta on kuitenkin ikävällä, kansalaisten perusoikeuksia polkevalla tavalla käytetty hallinnollisten prosessien hidastamiseen.

Tukes on aktiivisesti pyrkinyt saamaan neuvotteluyhteyden saamelaiskäräjien kanssa. Mitään virallista neuvottelu- tai kuulemistilaisuutta ei ole kuitenkaan pystytty saamelaiskäräjien tahdosta tai tahdottomuudesta johtuen sopimaan.

Lupahakijoiden oikeusturvan vuoksi Tukes alkoi toukokuun lopulla tehdä lupapäätöksiä. Tehdyissä päätöksissä on kaikilla asianomaistahoilla 30 vuorokauden valitus aika.

Kruununvouti Kondrad Palntingin myrrys

Kautta koko kultahistorian ajan on kulta kiehtonut historianharrastajien ja tutkijoiden mieltä. Kullasta, sen etsijöistä ja heidän kohtaloistaan ja niistä ilmiöistä, joita kullannetsintä on aiheuttanut, on kirjoitettu lukuisia kertomuksia, tieteelliset kriteerit täyttäviä tutkielmia, lehtiartikkeleita. On tehty lukuisia lauluja, jopa menestyselokuvakin. Ohessa tosiseikkoihin perustuva fiktiomainen kuvaus kullan maagisesta vaikutuksesta ihmismieleen.

Vanhat kertojat

Oli aika, kun Norjan Suurtuntureilta siirtyivät saamelaiset valtaporosuvut suurine porokarjoineen Iva-

lojoen ja Sompion seutuville. Siitä on noin 150 vuotta ja silloin Lapin ihmiset ymmärsivät luonnon ja eläinten kieltä. Siihen aikaan vielä Pohjatuuli voi kertoa Etelätuulen kohdatessaan, mitä oli matkalla nähnyt. Siihen aikaan vielä Ivalojoen kalat kertoivat toisilleen tarinoita ja Ivalojoen rannoilla olevat eläimet ymmärsivät Lapin ihmisen joikulua. Se on kadonnutta aikaa.

Seuraavan kuvauksen on taltioinut Pohjatuuli ja kertonut sen Ivalojoen rannoilla oleville Lapin ihmisille, joilta se on muistitietona tallennettu. Kertomus on kahden Etelän ihmisen unelman toteutumisesta. Se kuvaa miten pohjoisessa luonto, eläimet ja ihmiset kokivat ja näkivät kahden

Etelän ihmisen unelman täyttymyksen. Kertomus on myös ikuisesta taistelusta, taistelusta, jota käydään maailmankaikkeudessa. Kertomus on mustan ja valkoisen vastakkaisuudesta, hyvän ja pahan taistelusta. Kertomus on kullan maagisesta vaikutuksesta, ihmismielen aivoituksiin, käytökseen.

Unelma Saariporttikosken rannalla eli Pohjatuulen muistelus Kummista Kulkijoista:

Ivalojoen Saariporttikosken rantamat valmistautuivat syksyiseen väriloistoonsa. Auringon kultaiset säteet heijastuivat kosken pärskeistä ja rantakivien pinnan kosteudesta.

Kaksi miestä kulki jokivartta.

– Mitä kummia kulkijoita, kaivajia? kummas-
telivat kuukkelit.

– Merimiehiä, merimiehiä, riemuitsivat riekot, kadottaneet kompassinsa, eksyneet kokonaan, laiva hukassa.

– Uhkaavat valtakuntaamme, kuokkivat katol-
lamme, kauhistelivat myyrät.

– Etelänmiehiä, lannanmiehiä, kummia kul-
kijoita, tuumi Lapinmies katsellessaan tunturikoivujen katveesta kahta partaista miestä, jotka tou-
husivat innoissaan Saariporttikosken rantamailla.

– Heiluttavat hiekkaa isossa peltilautasessa, saat-
tavat olla vaarallisia, täytynee kiertää kaukaa, sanoi Lapinmies takkaporolleen ja teki polveuksen, ettei kohtaisi kaivajia.

Tämän kaiken kuuli ja näki Pohjantuuli levät-
essään Saariporttikosken koivikoissa ja on kertoillut tapauksen kulkiessaan Kittilään matkanvarrella koh-
taamilleen Lapin ihmisille, joilta se on taltioitu myö-
hemmin.

Kummat kulkijat

Lapinmiehen kummina kulkijoina pitämät miehet olivat merimiehiä, jotka olivat tulleet Ivalojoelle etsimään kultaa. Isomushippujen jättiesiintymää, toiveidensa ja unelmiensa toteutumaa. Merimiehet olivat **Jakob Ervast**, kotoisin Oulusta, ja raahelainen merimies **Nils Lepistö**. Ervast oli ollut mm. Kalifornian kultakentillä. Oli hakenut oppinsa merien takaa. Merimiehet huuhtoivat muutamina

elokuisina päivinä 1869 kultahippuja noin kaksi kilo-
a. isomushippuja. Paikka vaikutti ehtymättömäl-
tä.

Heidän unelmansa oli toteutunut. Merimiehet olivat rehellisiä miehiä, lainkuuliaisia, he matkasivat ylös Ivalojokea, kääntyivät ikivanhalle kulku-
reitille, joka johti Kittilään ja saapuivat kruunun-
vouti Konrad Plantingin kartanolle ja esittivät hän-
nelle saaliinsa. Kruununvouti Planting, joka oli jo
vuosia sitten Kuusamosta etsinyt kultaa ja kulkies-
saan pitkin Lappia virkamatkoilla yrittänyt löytää
kultasuonia, hämmästytti nähdessään kaksi kiloa
kultaa, karkeita hippuja ja nämä Etelänmiehet oli-
vat vain hetkessä ne löytäneet ja hän ei ollut koko
elämänsä aikana löytänyt kuin vain muutaman hi-
pun, ja joista hän oli raportoinut vuonna 1865 ete-
lään, Konrad Planting teki kumminkin laillisen il-
moituksen löydöstä, mutta sitten hänen mielessään
alkoi myllerrys.

Pimeydenpeikot eli Pohjatuulen muistelus Konrad Plantingista:

– Pimeydenpeikot. Ne hyppäsivät Myrryn sel-
kään, joka kulki ujeltaen yli Tunturien etelään, ri-
pi ruskanloiston mennessään. Puut taipuivat ja kat-
keilivat. Vesi lensi vaakasuoraan ja myrsky tappoi
metsän väriloiston ja tavoitti Kittilässä olevan van-
han rehellisen nimismiehen Plantingin sydämen.
Jätti siihen ahneuden. Kullanhimon. Planting koki
myrryn sydämessään. Ilme mustui ja hän lähti
vaeltamaan rajuilmassa pohjoiseen. Saapui Meri-
miesten valtauspäikalle. Teki liiton Pimeydenpei-
kojen kansa. Nauroi vasten tuulta. Valtasi löytöpai-
kan omiin nimiinsä. Katseli alta kulmain, katosi
syksyn pimentoon.

Seuraavan vuoden alkukesästä saapuivat meri-
miehet Ervast ja Lepistö toiveikkaina valtauspäikal-
leen, mutta heidän pettymyksensä oli suuri, se oli
vallattu toisten nimiin, omistajana esiintyi Kittilän
kihlakunnan kruununvouti Konrad Planting. Al-
koi vuosia kestänyt oikeudenkäynti, joka päättyi
vasta Konrad Plantingin kuollessa.

ERKKI LILJA

In Memoriam

Pekka Olavi Salonen

17.9.1946–24.4.2012

Lapin Kullankaivajain Liiton kunniajäsen ja aiempi puheenjohtaja Pekka Salonen on siirtynyt väärtinsä **Arvo ”Tiera” Ruonaniemen** sanoin Suuren Vaskaajan huomaan, helpommille kultamaille.

Vuosikymmeniä kullankaivajien järjestötoimintaan keskeisesti vaikuttanut kullankaivaja ja ekonomi Salonen kuoli tiistaina 24. huhtikuuta Tampereen yliopistollisessa sairaalassa.

Pekka Salonen oli vuosina 2003–2008 Lapin Kullankaivajain Liiton puheenjohtajana ja sitä ennen vuodesta 1993 liiton hallituksessa rahastonhoitajana ja sihteerinä. Yhdistyksen kirjanpitäjänä, jolta aina löytyi mielenkiintoa ja aikaa neuvoa ja opastaa liiton hallitusta ekonomisissa kysymyksissä, hän toimi 90-luvun alusta kuolemaansa saakka.

Vielä kuukausi ennen kuolemaansa, jo sairaalassa ollessaan Pekka soitti Lapin Kullankaivajain Liiton toimistolle ja kertoi karanneensa sairaalasta pariksi tunniksi saadakseen Kultakoti Oy:n kirjanpidon postiin tilintarkastajia varten.

Jäseneksi kultamiesliittoon Salonen tuli 1976, varsinaiseksi jäseneksi hänet hyväksyttiin vuosikokouksessa 28.3.1981 **Niilo Raumalan** ja **Aatos Flinckin** suosittelemana.

Vastuuhenkilönä Pekka oli kuin vakaa graniittinen kallioperä. Pieniä yksityiskohtia myöten tarkka ja tasapuolinen luottomies, joka oli kullankaivua koskevan väsymättömän mielenkiintonsa johdosta kerännyt valtavan määrän virallisen historiankirjotuksenkin ulkopuolista arkistotietoa Lapin kullankaivun lähihistoriasta. Tätäkin kirjoittaessa tuli en-

simmäiseksi mieleen soittaa Pekalle joitakin yksityiskohtia tarkistaakseen.

Lemmenjoelle hän matkusti 1973 tutustuakseen alueen kultamaihin ja kullankaivajiin. Ensikosketuksen kultahommiin Pekka sai Aatos Flinckin valtauksella Kotaojalla, ja seuraavat viisi kesää kuuluivat renkinä Miessin kuvernöörinä tunnetun kullankaivaja **Heikki Pihlajamäen** valtauksella.

Vuonna 1980 löytyi oma valtaus ”Pekkala” Pihlajamästä ylävirtaan Miessijoelta. Vuosikymmenen lopulla, Heikin kuoltua tästä pitkään huolehtineesta Salosesta tuli Pihlajamäen kuvernöörin viraston ja valtauksen uusi isäntä. Koko kultamiehen uransa ajan Lemmenjoella Pekalla oli erityinen suhde Heikkiin ja muihin aiempien kultaryntäyksen perinnettä siirtäneisiin kullankaivajaveteraaneihin. Tätä tallettamaansa hiljaista tietoa ja yksityiskohdissa tarkassa muistissaan säilyttämäänsä kullankaivun kulttuuriperintöä Pekka jakoi avoimesti ja kannustaen myös nuoremmille kullankaivajapolville.

Vanhan ”Pekkala”-valtauksensa Pekka siirsi hyötykäyttöön uudelle innokkaalle kaivajalle, **Arvi Juholalle**. Lemmenjoen retkeilyvuosilta saakka tuntemansa, nyt valtausnaapuriksi tulleen **Pekka Itkosen** kanssa Salonen perusti vuonna 1991 Pihlajamäki-Klondyke-kaivospiirin ja myöhemmin myös yhteisen kullankaivuyhtiön. Yhteistyö Pekan ja tämän vaimon Piipan kanssa sujui aina hienosti ja tuloksekkaasti.

Järjestyksestä tarkkana tunnettu Salonen oli sitä erityisen paljon nimenomaan Pihlajamäessä.

Pihlajamäen ainutlaatuinen kämpäkartano on Pekan toimesta säilytetty alkuperäisessä asussaan, jopa niin tarkoin, että seinällä roikkuvasta Heikin valokuvasta saattoi miltei tarkistaa kupprien paikat

kuivaustelineessä. Itse asiassa ainoa muuttuja, josta Pekka itsekkin monesti mainitsi, on ollut rehevämman kasvillisuuden hiipiminen alueelle. Siinä missä Ylä-Miessi on 50-luvun valokuviissa aukeaa tundraa, katosi suora näköyhteys Pihlajamäen pöydän äärestä Martiniiskonpalon puhelinkopille jo joskus 2000-luvun vaihteessa tunturikoivun larvojen taka.

Vaikka pyrkikin säilyttämään alkuperäisen ulkoasun, panosti Pekka Pihlajamäen miljöön ylläpitoon ja kunnostamiseen paikan alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaiset toiminnalliset tarpeet tarkoin huomioiden. Mestarina näissä Pihlajamäen taiten tehdyissä kunnostustöissä on ollut solojärveläinen **Eero Kiviniemi**, joka on **Aune**-rouvineen aina ollut tervetullut väärti Pihlajamäessä.

Pekka Salosen kohdalla toteamus nuorena liikaa luettujen **Jack Londonin** kirjojen vaikutuksesta uravalintaan ei ole mikään klisee. Lappi ja maailman kullankaivu kiinnostivat jo koulupoikana ja erityisen vaikutuksen tekivät Jack Londonin kirjat. ”Erämaan kutsu” vei nuorukaisen partioon, luontoon ja Lappiin. Londonin elämä ja kirjallisuus säilyivät Pekan mielenkiinnon kohteena myös myöhemmin.

Maailma ja matkustaminen kiinnostivat Pekkaa jo nuorena, mistä on osoituksena hänen opiskeluaikoinaan ”siirtoryöläisenä” Saksassa viettämänsä kesät. Mutta kullankaivun kautta kullan ja jalokivien kansainvälisen maailmaan aukeaminen toi Pekan matkoihin päämäärän, joka kuljetti maailmanmatkaajan lukuisille matkoille maailman kaikille mantereille.

Nämä reissut maailman kultakentille ja kivi-kohteisiin Pekka teki mieluisassa seurassa johon kuului kullankaivajia, kivi-ihmisiä ja ystäviä parhaasta päästä. Matkoihinsa kullanhuuhtonnan maailmanmestaruuskisoihin Pekka pyrki aina ympäjäkseen laajemmankin maailmanmatkan. Hyvin menneen kaivukesän jälkeen Pekka saattoi todeta, että kultapurkista löytyi matkalippu milloin mihinkin maailmankolkkaan.

Kullankaivajain liiton luottamustehtävissä Pekka Salonen joutui keskelle 1990-luvulla puhjeneita ristiriitoja ammattimaisen kullankaivun oikeuksista. Viran-

Ilkka Ärrälä

omaisten ja kullankaivajien välillä käytiin useita oikeusjuttuja ja riitoja, joissa Salosen rauhallisuutta ja hämäläistä harkintakykyä tarvittiin. Salonen pystyi edunvalvontatyössä hyödyntämään työn ja koulutuksen kautta saatua tarkkuutta sekä käytännön kokemusta kullankaivajan arjesta ja byrokratiasta.

Salonen loi tarkalla taloudenpidollaan hyvän kivijalan myös liiton taloudelle.

Pekka Salonen vaikutti keskeisesti siihen, että Lapin Kullankaivajain Liitto muuttui harrastejärjestöstä ammatti- ja edunvalvontajärjestyksi. Kullankaivajain liitto sai arvostusta ja arvovaltaa, edustajansa kulta-alueilla tehtäviin katselmuksiin ja siltä pyydettiin lausuntoja kullankaivua koskevista laeista ja määräyksistä.

Kehitys näkyi myös jäsenlehti Prospäkkärissä, jonka sisältöön ja ulkoasuun Salonen päätoimittajakaudellaan 1995–2002 paneutui. Prospäkkärin toimittamisen yhteydessä Salosen kiinnostus matkailuun ja historiaan jalostui seikkaperäisiksi tarinoiksi maailman kultakentiltä ja kullankaivajan muuttuvaa arkea aukikirjoittaviksi artikkeleiksi.

Valmistuttuaan Pekka työskenteli muutamia vuosia pankissa ja yritysmaailmassa. Vuonna 1978 hän perusti Tampereen Yrityspalvelu Oy:n, jota hoiti lähes kuolemaansa saakka. Yhden miehen yrityksessä työnantaja vaati paljon ylityötunteja, jotta kevään huoltotöihin ja kesän kaivutöihin jäi aikaa. Pekan vakioivitsihin kuuluikin toteamus työläisiään armotta kurittavasta työnantajasta.

Salonen oli mukana myös Suomen Jalokiviharrastajien Yhdistyksen ja Tampereen Kivikerhon toi-

minnassa. Itse asiassa mineraalien maailma oli Pekalle vähintään yhtä tärkeä kuin aktiivikullankai-
vu, ja hän oli matkoiltaan kerännyt kotiinsa merkittävän yksityisen mineraalikokoelman.

1980-luvulla Pekka oli lähellä kuolematto-
muutta, kun GTK:n mineralogi **Yrjö ”Ylli” Vuorelainen** keräsi platinaryhmän mineraalinäytteitä Lapin kullankaivajien näytteistä. Yksi Pekan valtukselta vaskatuista platinamineraalinäytteistä oli myöhemmin saadun tiedon mukaan ennen tunnistamaton platinaryhmän mineraali, mutta joku japanilaisryhmä oli vain puolisen vuotta ennen Pekan näytteen määrittämistä löytänyt liki samanlaisen eikä näytettä hyväksytty uudeksi mineraaliksi.

Myöhemmin näistä näytteistä löydettiin GTK:n erikoistutkija **Kari Kojosen** toimesta uudelleen analysoitaessa uusi mineraali, joka nimettiin miessiitiksi. Löytöpaikka oli Pekka Salosen ”Pekkala”.

Toinen tutkijapiireissä akateemista mielenkiintoa herättänyt Pekan löytö oli usean gramman painoinen kidesykeröinen kultahippu.

Suurimmaksi kultahipuksi jäi Pekkojen Heikin perinteisen juhannuskokon tietämiltä kaivama 40-grammainen Jellona-hippu.

Enää ei ole sitä vakaata kratonia, johon tarvittaessa tukeutua.

Ystävästämme ja kollegastamme Pekka Salosesta on tullut kultamaiden legenda, josta joku nuori koululainen jossakin päin maailmaa lukee ja toivottavasti innostuu kullankaivusta ja mineraalien maailmasta. Jack Londoninsa lukenut Pekka Salonen tuli osaksi kirjoitettua Lapin kultahistoriaa oman toimintansa ja löytöjensä kautta.

SEPPO J. PARTANEN,
kirjailija ja ystävä

KAI J. RANTANEN,
ystävä ja kollega

Ilkka Arrälä

Viimmeinen valtaus

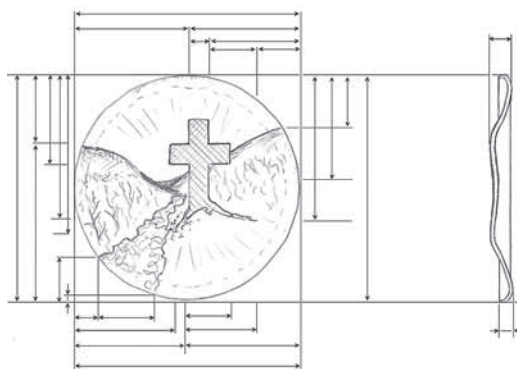
Liitto julisti Prospäkkärissä 4/2011 suunnittelukilpailun kullankaivajien hautakiveen kiinnitettävästä symbolisesta merkistä.

Ehdotuksen tuli kuvastaa kullankaivajan työtä ja sielua siten, että se kertoo vainajan eläneen kullankaivajana.

Kaikki kilpailuun saapuneet ehdotukset olivat kullankaivajaa ja hänen työtään arvostavia. Kilpailuehdotuksien selityksissä viitattiin lähellä luontoa tehtyyn kullankaivutyöhön. Suunnittelukilpailuun lähetettyjen ehdotusten teema liittyi yleisimmin kullankaivajaa symboloiviin työvälineisiin vaskooliin, hakkuun ja lapioon. Myös Lapin luonto erityisominaisuksineen oli useissa esityksissä sisällytetty muistomerkin muotokieleen.

Suunnittelukilpailuun tuli kaikkiaan yhdeksän ehdotusta, joista liiton hallitus päätti palkita parhaana **Kai Vaaralahden** ehdotuksen ”Viimmeinen valtaus” viidellä grammalla kultaa.

Itse tunnus on vaskooli, johon suunnittelija on kuvannut läpileikkaamalla kultapuron ääreen juurtuneen kelon. Keloon kiinnitetty poikkilauta – kenties valtauskyltti – muodostaa katkenneesta kelosta ristin. Taustalla tunturit tunturipuroineen, ja van-

hasta kullankaivajasta on jäänyt muistoksi vain hänen tärkein työkalunsa, lapio.

Liiton hallitus päätti esittää suunnittelijalle, että tunnuksessa olevaa keloä pyrittäisiin muokkaamaan Inarin kirkkomaalla ”Pyrkyreitten palstalla” olevan kellariston muotoiseksi.

Päätöstä merkin valmistuttamisesta ei vielä tehty.

Liiton hallitus kiittää kaikkia suunnittelukilpailuun osallistuneita.

Muistolehto

kullankaivajien tuhkauurnille

Kullankaivajien Inarin kirkkomaan ”valtauksen”, Pyrkyreitten palstan historiasta on kerrottu Prospäkkärissä 4/2009.

Pyrkyreitten palstan viimeisestä päivytyskatsauksesta liiton 45-vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 1999 on liiton jäsenmäärä yli kolminkertaistunut. Kyseisissä juhlissa lääninrovasti **Jouko Lepistö** lupasi Pyrkyreitten palstalle laajennuksen toiseen riviin.

Inarin seurakunta on toteuttanut melko itsenäistä näkemystä hautapaikkojen myöntämisessä, eikä esimerkiksi keskusteluja liiton kanssa ole Pyrkyreitten palstan paikkajaosta viime vuosina käyty. Toisaalta omaisten tuotua julkii vainajan toive tulla haudatuksi Pyrkyreitten palstalle, on kysymys pohjimmiltaan hyvin herkkä: kuka on oikea taho arvottamaan itsensä kullankaivajaksi kokeneen ihmisen.

Rivistö on hyvää vauhtia täytty-mässä. Liiton puolelta on kuitenkin luotettu jonkinlaiseen konsensukselliseen käsitykseen paikkajaosta. Jo hautarivistön nimikin kertoo tällaisen konsensuksen pitävyydestä.

Väärtien luo Inariin

Hautuumaiden täytyessä on tuhka-uksesta tullut maailmalla entistä suosittumpi hautaustapa. Uuden hautaus-toimilain mukaan tuhkien sirottelu maastoon, esim. valtaukselle tai tun-tuuriin ei enää ole yhtä yksinkertaista kuin joskus ennen. Tuhkan sijoitte-

luun on oltava mm. maanhaltijan suostumus.

Lisäksi uuden ajan kullankaiva-jat ovat enimmäkseen korkeintaan osa-aikaerakoita, joilla on rakastava ja välittävä suku jossakin päin Suomen-niemeä. Tuhkauurnien muistolehdon myötä omaiset kaukana Inarista saa-vat pitää kullankaivaja-läheisensä muistotilaisuuden kotiseudullaan – ja toisaalta väärtien luo Pyrkyreitten palstan tuhkauurnalehdon poveen kätkeytystä urnasta ei muodostu heille erillistä rasitetta hautapaikan ylläpi-don myötä.

Kullankaivajien tuhkauurnien muistolehto-ajatuksen toteutus on tapahtunut koko lailla perse-edellä-puuhun menetelmällä.

Luonnos ennen aloitetta

Arvo ”Tiera” Ruonaniemen aloit-teesta Pyrkyreitten palstalle pystytet-tiin honkainen muistoristi vuonna 1988. Lapinkullan Ystävät Ry oli 1990-luvun alkupuolella aktiivinen muistopatsaan hankkimiseksi Pyrky-reitten palstalle.

Patsaan esittävytydestä verses symboliikasta ei päästy Lapin Kullan-kaivajain Liiton vuosikokouksissa yh-teisymmärrykseen. Myös patsaan ris-tiriita paikalle hyvin istuvan honkaris-tin kanssa nousi esiin. Lapinkullan Ys-tävien patsashanke jalostuikin sittem-min Kultamuseon eteen Tankavaa-raan pystytetyksi Vaskaajapatsaaksi.

Vuonna 2002 tuli liitolle jäsen-

aloitteena pohdittavaksi ajatus kulan-kaivajien tuhkauurnien muistolehdon perustamisesta Inarin hautausmaalle Pyrkyreitten palstan yhteyteen. Kui-tenkin jo 25.2.2001 oli taiteilija **Ant-ti Tenetz** lähettänyt Kho Pan Nganin saarelta Thaimaasta luonnoksen aja-tusten ankkuriksi ja muistojen pysy-vyydeksi pystytettävästä ”Emäsuoni”-valtauspaaluusta. Hallituksen koko-uksessa 18.7.2003 päätettiin asian valmistelua jatkaa, ja avata neuvotte-luyhteys muihin asianomaisiin tahoi-hin kuten Inarin seurakuntaan.

Välillä liiton piti keskittää voi-mavaransa eloonjäämistaisteluun kai-voslakiprosessin kuohuissa, mutta 7.12.2011 Inarin seurakunnan kirk-koneuvosto päätti liiton 4.12.2012 kirkkovaltuustolle tekemästä esityk-sestä yksimielisesti antaa luvan aiotulle muistomerkillä Inarin hautausmaal-le. Paikka päätettiin katsoa kullankai-vajain liiton edustajan kanssa yhdes-sä kirkkoherran ja seurakuntamesta-rin kanssa.

Jo aiemmin, keväällä 2011 La-pinkullan Ystävät Ry:n hallitus oli suhtautunut myönteisesti Pyrkyrei-ten palstan tuhkauurna-alueen perus-tamiseen ja päättänyt esittää sitä vuo-sikokoukselleen seuraavaksi päähank-keeksi.

Viimeisenä myös Lapin Kullan-kaivajain Liiton vuosikokous 31.3. 2012 hallituksen esityksestä hyväksyi hankkeen toteutettavaksi yhteistyös-sä Lapinkullan Ystävien kanssa.

Ensimmäiset kullankaivajan tuh-kat paikalle on siroteltu jo 2.7.2009.

Teos on osa ympäristöään

"Emäsuoni"-hautamuistomerkin on suunnitellut ja hankintasopimuksen mukaisesti toteuttaa taiteilija Antti Tenetz, mahdollisuuksien mukaan mustan maan aikana 2012.

Inarin koulun rehtori **Yrjö Musta** on luvannut sääskivapaat työstötilat Inarin uudelta koululta.

Itse teos on osa ympäristöä. Materiaalit, puu ja kivet muuttuvat ja patinoituvat ajan myötä. Kaikki materiaalit ovat pronssia lukuun ottamatta paikallista, lappilaista alkuperää. Alustakivi on kvartsilohkare Kivekään kvartsilohkareista ja puuosiin käytetty kelohonka on tarkoitus tuottaa Ivalojoen varresta.

Liiton vuosikokouksessa kirjoitti iloisen naurunremakan toiminnanjohtaja **Kai J. Rantasen** vuosikokoukselle kertoma tieto siitä, että kuuluaan kvartsilohkareen tulevan kullankaivajien hautamuistomerkkiin, lupasi Metsähallituksen metsänhoitopäällikkö **Seipäjärv** Metsähallituksen lahjoittavan lohkarin tähän käyttö-tarkoitukseen veloituksetta. Samoin

puistojohtaja **Kankaanpää** lupasi Metsähallituksen metsureiden toimittavan hautamuistomerkkiin tarvittavan puumateriaalin lahjoituksena.

Suuri ja vilpittön kiitos hienosta eleestä yhteistyökumppanillemme Metsähallitukselle sekä rehtori Yrjö Mustalle Inarin koululle.

"Emäsuoni"-valtauspäälun keskelle rakentuu tyhjä tila, johon tuodaan johon tuodaan jokaisen lehtoon tuhkatur kullankaivajan vanhalta kauptakalta n. nyrkin kokoinen kivi muistoksi vanhasta kullankaivajasta. Valtauspäälun takaosaan kiinnitetään pronssilaatta, jossa on muistolehtoon kätkeytyjen vainajien hautaustekniset tiedot.

Maallista mammonaa ja ikuisia ajatuksia

Melko kallishan hautamuistomerkki on. Taide on.

Rahoitusvastuu jaetaan Lapin Kullankaivajain Liiton ja Lapinkullan Ystävien kesken. Asiaan liiton vuosikokouksessa budjetoitujen varojen lisäksi liiton jäsenet ovat kohdistaneet ylimääräistä jäsenmaksukolehtia Pyr-

kyreitten palstan jatkokehittämistä varten.

Alkuperäinen ajatus oli, että myös Inarin seurakuntaa pyydetäisiin kolmikantaperiaatteella mukaan osallistumaan kustannuksiin. Kun Inarin seurakunnan talous on kuitenkin päässyt luisumaan niin vakavaan kriisiin, että seurakunnassa joudutaan toistuvasti äänestämään tunturipapin viran lakkauttamisesta 100 000 euron säästötavoitteen vuoksi, ei asialla haluttu sen enempää vaivata seurakunnan kirkkovaltuutettujen päitä.

Yllättävältä, mutta valitettavalta taholta tuli asiaan vielä lisää varoja. Kun liiton kunniajäsen ja aiempi puheenjohtaja **Pekka Salonen** loppukeväästä kuoli, pohtivat Pekan omaiset sopivaa muistamiskohdetta Pekalle tärkeän Lapin Kullankaivajain Liiton tarpeista.

Asiaa pohdittaessa päädyttiin tähän kullankaivajat ajasta iäisyteen saattavaan muistomerkkiin.

Yleisesti ajateltiin, että asia olisi ollut Pekalle mieluinen ja hänen sydäntään lähellä.

- Kullankaivajan ensiapupakkaukset
- Alkometrit
- Retkat (kaivoskuokat)
- Subaru pumpput (Robin) ja varaosat
- Gold Miner konevaskoolit
- Paineenkestävää, rullattavaa vesilettoa ja pakkaussukkaa useita kokoja
- Tarkkuusvaakoja 0-50g, 0-250g ja 0-1000g
- Pelti- ja muovivaskoolit
- Koeputket ja pipetit
- Tarkkuusluupit 10x21, 20x21 ja 30x21

VeitsiVakka

Kummunkatu 12 83500 Outokumpu

0400-172 632

veitsivakka@telemail.fi

Retkiboxi on uutuus-tuote, joka on liikuteltavissa tiellä, erämaassa, jäällä jne. Laitteen mitat kasattuna L. 1,10 x K. 1,10 x P. 3,40 m ja avattuna L. 2,50 x K. 2,20 x P. 3,40 m.

Valmistettu alumiinista ja paino n. 200 kg. Sisältä eristetty ja verhoiltu. Petipaikat 2-3 henkilölle. Lisätiedoista soittale suoraan valmistajalle esim. kuvastosta ym. puh. 050-337 1057.

Hintapyyntö 7 300 eur. ilman lisävarusteita.

Lapin Kullankaivajain Liitto onnittelee jäseniään!

80 v.

- 11.7. Kalervo Kovero, Petäjävesi
25.8. Arvo Kostensalo, Lahti

75 v.

- 11.7. Lauri Vajus, Helsinki
7.8. Taimi Kangasniemi, Inari

70 v.

- 1.7. Reijo Aalto, Uusikaupunki
6.7. Martti Koivisto, Oulu
30.7. Timo Kulmala, Matku
30.7. Vuokko Viitio, Janakkala
8.8. Gunnar Ahopelto, Kauhava

65 v.

- 1.7. Markku Syvänen, Orivesi
10.7. Matti Mikkola, Yläpirtti
12.7. Timo Raunisto, Iittala
14.7. Jouko Kallio, Kankaanpää
16.7. Heikki Hannula, Paattinen
17.7. Matti Puusaari, Oulu
28.7. Simo Saari, Niinisalo
29.7. Christer Lindqvist, Vantaa
29.7. Markku Miettunen, Liminka
31.7. Eila Hirvonen, Mikkeli
11.8. Elli Jaakola, Pori
23.8. Tuomo Järvelä, Ylivieska
26.8. Erkki Rantanen, Karhula
27.8. Tapio Suvanto, Oulu
1.9. Marja-Leena Vallin, Ivalo
8.9. Matti Järvinen, Vierumäki

- 22.9. Jouko Sipilä, Raikku
26.9. Alpo Kangasharju, Oulainen
29.9. Heikki Rasila, Oulu
30.9. Erkki Häkkinen, Mikkeli

60 v.

- 6.7. Pentti J. Salo Pentti, Espoo
10.7. Alpo Vesala, Vimpeli
11.7. Tuula Sinkkonen, Imatra
12.7. Teuvo Koskinen, Sorsakoski
13.7. Timo Pennanen, Rovaniemi
13.7. Risto Viljanen, Sastamala
19.7. Tarja Piispanen, Kokkola
21.7. Risto Silvennoinen, Helsinki
21.7. Jarmo Snellman, Pori
28.7. Ossi Lajunen, Ivalo
3.8. Jorma Similä, Kaarina
6.8. Pekka Turkka, Ivalo
10.8. Liida Öhman
12.8. Pertti Tamminen, Saariselkä
13.8. Tarja Hovilainen, Kaavi
14.8. Kuisma Peura, Kokkola
17.8. Kari Nieminen, Suolahti
21.8. Mauri Sivula, Ruovesi
26.8. Lea Salo, Espoo
5.9. Tapani Tuovinen, Urjalankylä
18.9. Pekka Luoma, Vaasa
23.9. Pekka Jauhiainen, Ivalo
27.9. Markku Laitinen, Leppälahti

50 v.

- 1.7. Markku Isola, Kontio
3.7. Markku Lyytinen, Lukkarila

- 4.7. Taisto Leino, Kokemäki
7.7. Seija Mörsky, Karunki
12.7. Juhani Arola, Noormarkku
19.7. Juha Liukkonen, Petäjävesi
22.7. Jari Halmetoja, Monninkylä
24.7. Anja Similä, Kuusisto
26.7. Olli Lumme, Hämeenlinna
31.7. Markku Peräsalo, Lapua
4.8. Jukka Lipponen, Rumo
4.8. Anne Mattson, Merikaarto
28.8. Arto Lehtonen, Kaarina
29.8. Eija Härkönen
15.9. Arto Sotala, Haapajarvi
18.9. Pasi Heijari, Kalanti

Myöhästyneet onnitelut

- 75 v. Seppo Koponen, Kesälahti
26.7.2011

Edellisellä Merkkipäivät-palstalla väitettiin ettet vanhene, muutut vain kokeneemmaksi kullankaivajaksi.

Toimituksen tekemän virheen vuoksi Lauri Skants, Eino Peltola ja Grönlundin Jussi olivat kuitenkin vanhentuneet 5 vuotta. Edellä mainitut herrasmiehet täyttävät tänä vuonna 80 vuotta, eivätkä 85 vuotta. Pyöreät pahoittelut, ja vielä pyöreämmät onnittelet!

*Pekkojen Ikonen & Turkka 120-vuotisjuhlat Pekanpäivillä 29.6. Pihlajamäessä.
Lipunnosto klo 18, lippu laskeaan klo 24. Tervetuloa.*

Aatto Ratia Tulkintaopas maaston ja kartan lukemiseen – mineraalien ja kivilajien tunnistaminen

ISBN 978-952-92-9207-3, sid. 344 sivua, värikuvaliite

Myynti: verkko- ja kirjakaupat

KULLANHUUHDONNAN SM-KISAT 26.-28.7.2012

Tankavaara

www.kultamuseo.fi

KULTAURUM

GOLD 2012

Kultamuseon Tuki ry yhteistyökumppaneineen järjestää

Ohjelma:

Torstai	12.00–18.00	Perinnevaskoolisarjat
Perjantai	10.00 alkaen	Karsintaeriä, Joukkuekilpailu
Lauantai	10.00 alkaen	Loppukilpailut

Liiton kunnia- ja perustajajäsenien
Ranta-Marin ja "Kultasilmä"-Kokon
perinteiden vaaliminen jatkuu.

Varsinaisille jäsenille majoitus -10 %

Avoinna joka päivä.

Tervetuloa!

HOTELLI INARI

PL 94, 99870 INARI

puh. (016) 671 026

faksi (016) 671 047

Lupa koneelliseen kullankaivuun Sodankylän Lismajoella

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi ProArctic Miinala Oy:lle ympäristö- ja vesitalousluvan koneelliseen kullankaivuun Sodankylän Lismajoen läheisyydessä. Toiminnanharjoittajalla on alueella kaivosviranomaisen myöntämä valtaus.

Aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti vuotuinen toiminta-aika on rajattu ajanjaksolle 15.5.–30.9. Mikäli poroja kootaan vasojen merkitsemistä varten läheiseen Sakiaselän poroaitaan tai päästetään aidasta Lismajoen kulkureitille, on melua aiheuttavat työt keskeytettävä yhteensä enintään kuutena päivänä kaivukauden aikana Lapin paliskunnan poroisännän tai hänen valtuuttamansa ilmoituksesta.

Aluehallintovirasto määräsi valtausalueelle tehtävät kaivannot luiskattavaksi kaltevuuteen 1:2 tai sitä loivemmaksi. Vaihtoehtoisia keinoja alueen turvallisuuden takaamiseksi ovat aitaus tai muutoin näkyvästi merkitseminen.

Lupapäätöksessä määrätään lisäksi mm., että huuhtonnessa on Lismajoen samentumisen estämiseksi käytettävä kiertovesijärjestelmää ja huuhtonavesi johdettava vähintään kahden tiiviin selkeytysaltaan kautta jokeen, kun toimitaan lähempänä kuin 100 m Lismajoesta. Luvan saajan on muiden ympäristöluvanvaraista kullankaivua harjoittavien tahojen tavoin tarkkailtava vaikutusalueen vesistön tilaa Lapin ELY-keskuksen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti.

ProArctic Miinala Oy lähetti hakemuksensa tammikuussa 2011. Hakemuksesta antoivat lausuntonsa / mielipiteensä Lapin ELY-keskus, Saamelaiskäräjät, Paliskuntain yhdistys, Lapin paliskunta, Alapalkisen tokkakunta ja Vuotson saamelaisseura ry, useat Lisman kyläläiset ja muut yksityiset. Aluehallintovirasto toimitti 1.9.2011 tarkastuksen maastossa.

Lismajoen alueelle ei ole aikaisemmin haettu ympäristölupaa koneelliseen kullankaivuun. Aluehallintovirastossa ei ole vireillä muita ko. alueeseen kohdistuvia hakemuksia. Koko päätös on luettavissa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston nettisivuilta.

Lismajoen kullankaivun suuren julkisen mielenkiinnon ennakoiden Lapin Kullankai-vajain Liitto järjesti 12.5.2011 asiasta avoimen tiedotustilaisuuden Metsähallituksen tiloissa Tankavaaran UK-puiston opastuskeskuksessa. Paikalle tuli parikymmentä ihmistä, mutta edellä mainituilta asiasta lausuneilta tahoilta ei valitettavasti tullut yhtään edustajaa avointa vuoropuhelua harjoittamaan. Sen sijaan asiaa vastustamaan avattiin nettiaddressi.

Saamelaiskäräjät aikoo valittaa ympäristöluvasta Vaasan hallinto-oikeudelle. Käräjien puheenjohtaja **Klemetti Näkkäläjärvi** toivoo, että myös Lapin paliskunta ja muut osalliset valittaisivat ympäristöluvasta.

LEMMENJOKI 2011

Veneaikataulu ♦ Timetable ♦ Fahrplan

	AAMU		ILTA	
NJURGUILAHTI	10:00 ↓	13:00 ↑	17:00 ↓	20:00 ↑
RAVADAS	10:40 ↓	12:00 ↑	17:40 ↓	19:00 ↑
KULTALAN HAMINA	11:30 →	11:40	18:30 →	18:40

07.6. - 16.6. vain iltavuorot, evenings only, nur abends

17.6. - 16.8. aamu- ja iltavuorot, both mornings and evenings, morgens und abends

17.8. - 17.9. vain iltavuorot, evenings only, nur abends

NJURGUILAHTI-RAVADAS 14 € / hlö / yksi suunta
14 € / pers. / one way

NJURGUILAHTI-KULTASATAMA 18 € / hlö / yksi suunta
18 € / pers. / one way

Pyydämme varaamaan paikat. Please book beforehand. Platzreservierung voraus, bitte.
Hinnat sitoumuksetta.

.....

AHKUN TUPA / LEMMENJOEN LOMAMAJAT OY	tel. (016) 673 435, 040 755 4306
LEMMENJOEN MATKAILUPALVELUT OY	tel. 040 484 4511
VEIKKO JOMPPANEN	tel. 0400 137 090
OLAVI JOMPPANEN	tel. 040 770 5201
HEIKKI PALTTO	tel. (016) 673 413, 040 756 9075

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

0400 137 090

Kysy myös poronlihaa

LAPIN KULTAA tarinoina ja hippuina

Tilaa nyt nettikaupasta

Uudet ja vanhat Lapin tarinat, kultahiput ja kullankaivuvälineet

www.hipputeos.fi

Hipputeoksen
kullankaivu-
välineet
myynnissä myös
**Kutturantien
Kultakioskissa**

Tilaa välineet ennakkoon netistä tai osta paikanpäältä

www.hipputeos.fi

Kivenhakkaajantie 3, KERAVA Puh. 040-545 4833

Itella Green

PYSÄHDY NAUTTIMAAN